NORCE Norwegian Research Centre AS
www.norceresearch.no

Næringsattraktivitet i Østre Agder

Kommunen som vert og samarbeidspartner for næringsaktivitet

Jan Ole Rypestøl, Øystein Fjelldal & Atle Blomgren

RAPPORT 28 – 2019
NORCE Samfunnsforskning – ISSN 978-82-8408-049-9 – 2019

Prosjekttittel:	Næringsattraktivet i Østre Agder
Prosjektnummer:	101766-1
Institusjon:	NORCE Norwegian Research Centre
Oppdragsgiver(e):	Østre Agder Regionråd
Gradering:	Åpen
Rapportnr.:	28-2019
ISBN:	978-82-8408-049-9
Antall sider:	91 (inklusive vedlegg)
Publiseringsmnd.:	Desember 2019
Sitering:	

Disclaimer – ansvarsavgrensning

Denne rapporten er utformet av forskere fra NORCE på oppdrag for Østre Agder regionråd. Rapportens innhold, inkludert vurderinger og anbefalinger, er gjort av forfatterne alene og er deres ansvar. Spørsmål knyttet til prosjektrapportens innhold skal rettes til forfatterne.

Forord

Denne rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Østre Agder regionråd. Hensikten med rapporten har vært å kartlegge kommunene i Østre Agder sin næringsattraktivitet. Med næringsattraktivitet menes i denne sammenhengen hvor attraktiv kommunene oppleves av de næringsdrivende selv som vertskap og samarbeidspartner for næringsaktivitet. Rapporten inkluderer kommunene Grimstad, Tvedestrand, Risør, Vegårshei, Froland, Åmli og Gjerstad. Arendal kommune inngår ikke i denne undersøkelsen fordi kommunen har valgt å gjennomføre sin egen parallelle undersøkelse. Tallene fra Arendal er likevel tatt med for å øke sammenligningsgrunnlaget for de øvrige kommunene i regionen. Rapportens resultater fremkommer fra en survey hvor 519 bedrifter har svart. Svarprosenten ansees som høy men fordeler seg noe ulikt mellom kommunene. Lavest andel svar er mottatt i Grimstad kommune (36,6 %), mens høyest svarprosent ble registrert i Åmli kommune (57,1%). I sum representerer svarbedriftene omkring 45 prosent av sysselsettingen i privat sektor i kommunene. Surveyen kartlegger 6 ulike områder som antas å ha innvirkning på hvor næringsvennlig kommunene oppfattes å være blant de næringsdrivende.

Prosjektarbeidet har pågått i perioden september til desember. Vi takker for et spennende oppdrag.

Kristiansand, desember 2019
Jan Ole Rypestøl, prosjektleder

1. Innholdsfortegnelse

DISCLAIMER – ANSVARSAVGRENSNING **1**

FORORD **2**

FIGURFORTEGNELSE **4**

TABELLFORTEGNELSE **4**

SAMMENDRAG **5**

2. BAKGRUNN OG METODE **7**

3. HVEM HAR SVART PÅ UNDERSØKELSEN? **8**

4. RESULTATER **14**

3.1. INTERNE FORHOLD HOS SVARBEDRIFTENE 14
3.2. BEDRIFTENES FORHOLD TIL KOMMUNEN 15
3.3. HOLDNINGER TIL NÆRINGSDRIVENDE 16
3.4. BEDRIFTENES TILGANG PÅ KOMPETANSE 20
3.5. DIALOG MED KOMMUNEN 20
3.6. INFORMASJONSMENGDE OG KVALITET 25
3.7. KONKURRANSE MELLOM KOMMUNEN OG LOKALT NÆRINGSLIV 26
3.8. OPPLEVD GRAD AV SERVICEVENNLIGHET 27
3.9. OPPLEVD GRAD AV NÆRINGSVENNLIGHET 28
3.10. RANGERING AV DE VIKTIGSTE FORBEDRINGSOMRÅDENE FOR Å BEDRE NÆRINGSKLIMAET I KOMMUNENE. 29
3.11. ANDRE UTFYLLENDE KOMMENTARER 31

4. OPPSUMMERING **31**

VEDLEGG 1 ..... **35**

FROLAND 35
GJERSTAD 42
GRIMSTAD 49
RISØR 59
TVEDESTRAND 67
VEGÅRSHEI 76
ÅMLI 83

VEDLEGG 2, HOLDNINGER TIL NÆRINGSDRIVENDE SPLITTET PR BRANSJE **90**

VEDLEGG 3, RANGERING AV DE VIKTIGSTE FORBEDRINGSOMRÅDENE FOR Å BEDRE NÆRINGSKLIMAET I KOMMUNEN, SPLITTET PÅ SMÅ OG STORE BEDRIFTER **91**

Figurfortegnelse

Figur 1: Fordeling av bedrifter på ulike bransjer 9
Figur 2: Svarbedriftenes næringstilknytning 10
Figur 3: Samlet fordeling av antall bedrifter pr. ansattgruppe 11
Figur 4: Svarbedriftenes omsetning 11
Figur 5 Interne forhold i svarbedriftene 14
Figur 6: Økonomisk vekst i kommuner og bransje 15
Figur 7: Svarbedriftenes forhold til kommunen 15
Figur 8 Svarbedriftenes forhold til kommunen, vist pr kommune og næring 16
Figur 9: Holdningsmålinger 17
Figur 10 Holdningsmålinger på kommunenivå 18
Figur 11: Tilgang på relevant kompetanse 20
Figur 12: Dialog med kommunen 21
Figur 13: Oversikt over kontaktpunkter i kommunen 21
Figur 14: Oppfattet kvalitet på dialog med kommunen 22
Figur 15: Bedriftenes opplevelse av å bli forstått, og av kvalitet på veiledning i plan og byggesaker 23
Figur 16: Oppfattet kvalitet på dialogen med kommunen 23
Figur 17 Valg av støttespillere i dialog med kommunen 24
Figur 18: Kvalitet og omfang på informasjon fra kommunen 25
Figur 19: Konkurranse mellom offentlig og privat sektor 26
Figur 20: Servicevennlighet 27
Figur 21: Opplevd næringsvennlighet 28
Figur 22: Bedriftenes rangering av prioriterte arbeidsområder for kommunen fremover 29
Figur 23: Bedriftenes rangering av prioriterte arbeidsområder splittet pr kommune 30
Figur 24: Ulike næringers rangering av prioriterte arbeidsområder for kommunen fremover 30
Figur 25: Samlet rangering av kommunene 33

Tabellfortegnelse

Tabell 1: Antall e-poster til utsendelse 8
Tabell 2: Kommunevise svarprosenter 9
Tabell 3: Antall arbeidsplasser i svarbedriftene og i privat sektor 10
Tabell 4: Sammenligning av fordeling mellom næringer i univers og utvalg 12
Tabell 5: Prosentvis avvik i næringstilhørighet pr kommune 13
Tabell 6 Oppsummering 32
Tabell 7: Statistiske prioriteringer 34
Tabell 8: De tre viktigste områdene kommunen bør jobbe med i følge de næringsdrivende 34

Sammendrag

Tabellene til høyre viser en vekting av de ulike svarene samlet inn for Østre Agder kommunene. En nullverdi betyr at svarene fordeler seg jevnt på positiv og negativ side av skalaen fra svært uenig til svært enig.

Når vi ser på alle kommunene samlet (Ex. Arendal), ser vi at respondenter fra Gjerstad svarer gjennomgående mer positivt enn respondenter fra andre kommuner (se figuren på neste side). I den andre enden av skalaen finner vi Grimstad og Risør (og Arendal). Gjerstad, Åmli og Froland får mest positiv tilbakemelding på om kommunen er næringsvennlig (se siste rad), mens Risør, Grimstad og Vegårshei får lavest score på dette spørsmålet.

Selv om svarprosenten er høy, er antallet respondenter i noen av de mindre kommunene relativt lite, enkeltsvar kan derfor gi større utslag, spesielt når vi ser på hvordan respondenter fra ulike næringer har svart i enkeltkommuner. Når vi ser på hvordan respondenter fra de ulike næringene har svart ser vi store variasjoner både samlet sett og for enkeltkommuner. På et overordnet nivå kan vi likevel si at respondenter fra varehandel og næringsrettet tjenesteyting gir kommunene noe mer negativ tilbakemelding enn respondenter fra andre næringer. Mest positive er respondentene fra industri og primærnæringene.

Vekting:
Svært enig = 2, enig=1, hverken/eller =0, uenig= -1, svært uenig= -2.

	Alle (Ex.Arendal)	Froland	Gjerstad	Grimstad	Risør	Tvedestrand	Vegårshei	Åmli	Arendal 2019
INTERNE FORHOLD									
Vår bedrift har et meget godt arbeidsmiljø	1,5	1,7	1,5	1,5	1,5	1,4	1,7	1,6	1,5
Vår bedrift har opplevd god økonomisk vekst de siste årene	0,5	0,8	0,6	0,4	0,4	0,4	0,7	0,6	0,5
Vår bedrift er avhengig av å ha et godt forhold til kommunen	0,9	1,0	1,0	0,7	0,9	1,1	0,8	0,9	0,9
Vår bedrift er i hyppig dialog med personell fra kommunen	-0,1	0,0	0,4	-0,2	-0,2	0,0	-0,1	0,1	0,0
Det er meget viktig for vår bedrift at kommunen har et godt næringsklima	1,2	1,0	1,2	1,3	1,2	1,2	1,1	1,3	1,3
HOLDNINGER TIL NÆRINGSDRIVENDE									
Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende	0,4	0,7	0,9	0,2	0,0	0,6	0,5	0,8	0,1
Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende	0,4	0,6	0,8	0,0	0,2	0,8	0,6	0,7	0,4
Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende	0,7	0,7	0,9	0,7	0,6	0,5	1,1	0,8	0,5
Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende	0,5	0,4	0,6	0,6	0,5	0,3	0,7	0,4	0,4
Lokale media er meget positive til næringsdrivende	0,6	1,0	0,8	0,4	0,4	0,8	0,8	0,8	0,1
DIALOG MED KOMMUNEN									
Dialogen med kommunen var en positiv opplevelse	0,8	0,9	1,5	0,5	0,6	1,1	0,9	1,0	0,8
I dialogen mener jeg at bedriftens syn ble forstått av kommunens representant	0,8	0,8	1,5	0,4	0,7	0,9	0,9	1,0	0,7
TILBAKEMELDING TIL KOMMUNEN									
Kvaliteten på informasjonen som kommer fra kommunen er meget god	0,3	0,3	0,9	0,0	0,3	0,5	0,3	0,5	0,4
Informasjonsmengden som kommer fra kommunen er tilstrekkelig	0,2	0,3	0,6	0,0	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3
Kommunen er meget service-vennlige overfor næringsdrivende	0,3	0,6	1,2	-0,1	0,2	0,6	0,1	0,5	0,2
Kommunen gir god veiledning i forhold til plan og byggesaksbehandling	0,3	0,3	1,0	-0,2	0,4	0,5	0,4	0,5	0,0
Næringsvirksomhet i regi av kommunen konkurrerer ikke med det lokale	0,4	0,6	1,2	0,3	0,2	0,2	0,4	0,4	0,0
Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.	0,2	0,1	0,7	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4
Min kommune er en meget næringsvennlig kommune	0,2	0,6	1,0	0,0	-0,1	0,4	0,1	0,6	0,1

Rapporten måler næringsvennlighet gjennom svar på 13 påstander[1]. I tabellen på neste side viser vi hvordan kommunene kommer ut, samlet sett, i denne undersøkelsen. Tabellen angir en maks verdi [2]på 26 og en minimumsverdi på minus 26[3]. Oversikten viser at Gjerstad kommune kommer best ut, mens Åmli, Vegårshei, Tvedestrand og Froland er temmelig likt plassert. Kommunene som kommer dårligst ut i undersøkelsen er Risør, Arendal og Grimstad.

I sum ser vi at de største kommunene i snitt scorer lavere på undersøkelsen enn hva de mindre kommunene gjør. Dette er for så vidt forventet fordi mindre kommuner har større mulighet for å være 'tettere' på innbyggerne enn hva de større kommunene har. Likevel fordrer en høy

[1] Med tillegg av en påstand hvor vi spør respondentene direkte om deres opplevelse av næringsvennlighet
[2] Oppnås dersom alle bedriftene svarte «svært uenig» på alle de 13 påstander.
[3] Oppnås dersom alle bedriftene svarer «svært enig» på alle de 13 påstandene.

gjennomsnittlig positiv score at interaksjonen mellom ansatte/politikere og de næringsdrivende er konstruktiv og positiv for at en høy score skal oppnås. Gjerstad kommer svært godt ut i så måte, mens de øvrige mindre kommunene i noe mindre grad får en slik tilbakemelding. En gjennomsnittlig score som faller ned mot null indikerer at de næringsdrivende i snitt har svart «hverken/eller» på de positive påstandene som ble fremsatt. Forbedringspotensialet for de kommunene som plaserer seg lavest oppleves som vesentlig. Undersøkelsen gir rom for åpne kommentarer fra respondentene i undersøkelsen, og kommentarfeltet støtter i stor grad opp bildet som tegnes under. Kommentarene er gjengitt i vedlegget bakerst i rapporten.

Når det gjelder respondentenes rangering av prioriterte arbeidsområder for kommunen framover, ser vi variasjoner både mellom kommuner og næringer. Reduserte skatter og avgifter kommer høyt i alle kommunene mens det å legge til rette for økt boligbygging kommer høyt spesielt i Gjerstad, Tvedestrand, Vegårshei og Åmli. Risør, Grimstad og Tvedestrand vektlegger også bedre innsikt hos kommunalt ansatte og politikere om næringslivets behov. I Grimstad prioriteres redusert saksbehandlingstid. Og i Vegårshei prioriteres bedre tilgang på kommunale næringsarealer / næringsbygg.

Når vi ser på hvordan de ulike næringene prioriterer tiltak, kommer det å reduser skatter og avgifter høyt hos de fleste. Vi ser også at primærnæringene og bygg & anlegg prioriterer redusert saksbehandlingstid noe høyere enn respondenter fra andre næringer. Næringsrettet tjenesteyting prioriterer bedre tilgang på kommunale næringsarealer og iverksetting av tiltak for å bedre tilgangen på kompetanse i kommunen noe høyere enn andre respondentgrupper. Men her er det som nevnt variasjoner mellom kommuner.

Vi viser for øvrig til side 30-34 for en bredere oppsummering og konklusjon.

2. Bakgrunn og metode

Våren 2018 gjennomførte NORCE samfunn en undersøkelse av næringsattraktivitet i Arendal kommune. Resultatene fra undersøkelsen ble presentert i Agderforskning prosjektrapport 5/2018 og overlevert i juni 2018. I løpet av høsten 2018 var det dialog mellom seniorforsker Jan Ole Rypestøl og representanter for Østre Agder regionråd om en mulig utvidelse av undersøkelsen til Grimstad, Froland, Åmli, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand og Risør. I mail datert 20. mars 2019 ber Østre Agder næringsforum om et tilbud på en slik undersøkelse, og tilbudet aksepteres av Østre Agder regionråd i juni 2019. Oppstart av prosjektet blir avtalt til 28. august med endelig overlevering innen utgangen av fredag den 6. desember.

Denne rapporten er en kartlegging av næringsattraktiviteten i syv kommuner i Østre Agder. Kommunene er Grimstad, Froland, Åmli, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand og Risør. Hensikten med undersøkelsen er å kartlegge hvor attraktiv de næringsdrivende opplever at kommunene er som både vert og samarbeidspartner. Arendal skal ikke være en del av denne undersøkelsen fordi Arendal gjennomfører sin egen identiske undersøkelse hvor man sammenligner årets resultat mot fjorårets resultat. Vi har etter avtale likevel valgt å vise søyler over tallene fra Arendal sammen med de andre kommunenes fordeling. Dette har vi valgt fordi det supplerer det totale bildet. Arendalstallene inngår med andre ord ikke i tallmaterialet, men søylene er gjengitt av sammenligningshensyn.

I dette prosjektet er metode og utvalg i stor grad bestemt av oppdragsgiver selv. Oppdragsgiver klargjør i sin invitasjon at oppdraget og leveransen skal følge samme mal som undersøkelsen om næringsattraktivitet i Arendal kommune 2018. Dette innebærer at temavalg, surveyspørsmål, analysemåte og presentasjonsmetode følger samme mal som Arendalsundersøkelsen i 2018. Videre har også kommunene selv bestemt hvem som skal delta i undersøkelsen. Det vil si at ansvaret for å fremskaffe oversikt over næringsdrivende i kommunene med tilhørende e-postadresser er pålagt kommunene. Dette er presisert i tilbudet på følgende måte: «Oppdragsgiver skaffer adresseliste med epost. Listene med oppdaterte epost må ha et omfang som danner et godt utgangspunkt for analyse. Oppdragstaker kan være behjelpelig med å supplere denne listen med epostadresser fra offentlige registre».

Den 28. august mottok prosjektleder en telefon fra en næringsrådgiver som ønsket at NORCE skulle hente ut en liste fra Brønnøysundregistrene over næringsdrivende med tilhørende eposter sortert på kommune. Næringsrådgiveren argumenterte med at en slik liste ville gjøre arbeidet med å fremskaffe adresser lettere fordi man da visste hvilke e-poster man allerede hadde og fordi det da var lettere å se hva som manglet. NORCE lastet ned adresser via Bisnode og Purehelp den 3. september. Adressene ble filtrert på følgende kriterier: Forretningsadresse, registrert økonomisk aktivitet i 2016>0, AS, ANS, ASA, Enk, eller NUF. Samtlige data som passerte filtrene, ble inkludert.

Den 4. september ble en liste over næringsdrivende tilsendt de fem minste kommunene med oppfordring om å fylle ut e-postadresser som manglet. Få dager senere ble en tilsvarende liste også overlevert til de to største kommunene. I tabell 1 fremkommer det totale universet av e-post som ble fremskaffet til undersøkelsen. Adressene fra NORCE ble vasket mot adresselister mottatt av kommunene (enkelte kommuner hadde allerede sendt inn lister over næringsdrivende).

I uke 38 ble en informasjonsmail sendt ut fra næringssjefene i kommunen. Denne utsendelsen avdekket at omkring 10 prosent av e-postuniverset bestod av eposter med feil. Disse ble luket ut av databasen. Etter utsending bestod e-postuniverset av 1230 bekreftede e-postadresser. Undersøkelsen ble sendt til samtlige i dette universet og Tabell 1 viser antall utsendinger i hver enkelt kommune.

Tabell 1: Antall e-poster til utsendelse

	Grimstad	Risør	Tvedestrand	Froland	Gjerstad	Vegårshei	Åmli	SUM
Fremskaffet av NORCE	294	84	113	42	35	18	17	775
Fremskaffet/ lagt til av kommunen	154	110	116	58	50	93	46	500
Sum e-poster	448	194	229	100	85	111	63	1230

3. Hvem har svart på undersøkelsen?

Spørreundersøkelsen ble utarbeidet i programmet «Netigate», og undersøkelsen ble sendt ut til testing og kommentarer. Ingen merknader ble mottatt. Endelig utsendelse av undersøkelsen ble gjort tirsdag den 24. september og manglende respons ble purret opp tirsdag den 2. oktober. Tirsdag den 8. oktober ble det gjennomført en ringerunde med et omfang på ca. 15 timer hvor studenter ringte næringsdrivende som hadde fått undersøkelsen, men som fortsatt ikke hadde svart. Hensikten med ringerunden var å oppmuntre de næringsdrivende til å svare. Totalt fikk studentene tak i 107 næringsdrivende, og av disse svarte 54 at de ville gjennomføre undersøkelsen. Til sist ble det sendt ut en siste purremail fra NORCE. Denne ble sendt onsdag den 9. oktober. Henvendelsen var skreddersydd både på kommune og på næring. Resultatet av oppfølginger på telefon samt siste purring var en økning på 100 besvarelser.

Tabell 2 viser oversikten over antall svar i de ulike kommunene. Som vi ser varierer svarprosenten mellom 36,6 % i Grimstad kommune og 57,1% i Åmli kommune. I gjennomsnitt viser tabellen at 42,2% av de forespurte næringsdrivende tok seg tid til å fullføre undersøkelsen. Dette anser vi som et svært godt resultat på denne typen undersøkelse.

Tabell 2: Kommunevise svarprosenter

	Grimstad	Tvedestrand	Risør	Vegårshei	Froland	Åmli	Gjerstad	SUM
Utsendt	448	229	194	111	100	63	85	1230
Svar	164	98	91	52	45	36	33	519
Andel	36,6%	42,8%	46,9%	46,8%	45,0%	57,1%	38,8%	42,2%

Svarbedriftenes næringstilknytning

I undersøkelsen ble respondentene forelagt forhåndsbestemte næringskategorier og deretter bedt om å plassere sin virksomhet innenfor den næringen de mente var mest dekkende. Valget av utvalgte næringer følger Norges Banks standard, og er identisk med fjorårets undersøkelse i Arendal kommune. For bedriftsledere som synes det var utfordrende å kategorisere virksomheten, gav undersøkelsen en mulighet for en skriftlig kort stikkordsmessig forklaring. De virksomhets-lederne som valgte dette alternativet, fikk sin bedrift kategorisert i ettertid av NORCE.

Figur 1: Fordeling av bedrifter på ulike bransjer

Figur 1 viser en samlet oversikt over svarbedriftenes plassering i ulike næringskategoriene. Blant svarbedriftene finner vi flest servicevirksomheter hvor privat tjenesteyting er høyest representert med 118 bedrifter, mens næringsrettet tjenesteyting er representert med 93 bedrifter. Videre ser vi at også varehandel og bygg og anleggsbedrifter er godt representert med henholdsvis 110 og 108 virksomheter totalt sett. Nederst finner vi industrien med 62 bedrifter representert samt jordbruk/skogbruk/fiske som har 26 virksomheter representert i undersøkelsen.

Figur 2 (under) viser hvordan bransjene fordeler seg i de ulike kommunene som omfattes av undersøkelsen. Som vi ser er varehandelen relativt sterkest representert i Åmli mens

næringsrettet tjenesteyting har størst representativitet i Vegårshei. Videre ser vi at industribedriftene er relativt sett høyest representert i Tvedestrand mens jordbruk, skogbruk og fiske har størst representativitet i tallene fra Gjerstad kommune. Til sist har undersøkelsen i Froland kommune den høyeste relative dekningen av bygg og anleggsbedrifter.

Figur 2: Svarbedriftenes næringstilknytning

Antall arbeidsplasser representert i svarbedriftene

Tabell 3 viser en sammenligning av antall ansatte i svarbedriftene og antall arbeidsplasser i privat sektor i de aktuelle kommunene.

Tabell 3: Antall arbeidsplasser i svarbedriftene og i privat sektor

	Grimstad	Tvedestrand	Risør	Vegårshei	Froland	Åmli	Gjerstad	SUM
Antall arbeidsplasser i privat sektor (*)	5.729	1.321	1.556	277	857	464	465	10.669
Sysselsatte i svar- bedriftene	2.186	751	838	245	290	256	298	4.864
Andel	38,2%	56,9%	53,9%	88,4%	33,8%	55,2%	64,1%	45,6%

(*) Tallene gjelder 4. kvartal i 2018 og er oppgitt av NAV Agder den 23.10.2019

Tabell 3 (på forrige side) viste at svarbedriftene i Østre Agder representerer omkring 45 prosent av alle arbeidsplassene innenfor privat sektor. Høyest dekning finner vi i Vegårshei hvor svarbedriftene representerer mer enn 88 prosent av antall arbeidsplasser i privat sektor. Svarbedriftene i Grimstad kommune dekker omkring 38 prosent.

Figur 3: Samlet fordeling av antall bedrifter pr. ansattgruppe

Figur 3 viser at bedriftene i undersøkelsen i stor grad gjenspeiler en næringsstruktur hvor de mindre bedriftene dominerer.

Figur 4: Svarbedriftenes omsetning

Samlet sett oppgir svarbedriftene en omsetning på omkring 11,7 milliarder kroner i 2018. En fordeling på kommunenivå viser at Grimstadbedriftene representerer den høyeste omsetningen med 6,4 milliarder kroner. Videre følger bedriftene i Risør med 1,6 MRD, i Tvedestrand med 1,2 MRD og i Åmli kommune med 844 Mill. Lavest samlet omsetning hos svarbedriftene finner vi i Gjerstad med 824 Mill, Froland med 569 Mill og Vegårshei med 330 Millioner kroner. Totalt 15 bedrifter mangler data.

Forholdet mellom populasjon og utvalg

Med utgangspunkt i tall fra NAV Agder, kategoriserte NORCE arbeidsplassene i regionen innenfor de utvalgte næringskategoriene. En del av tallmaterialet fra NAV var relativt enkelt å kategorisere, mens andre størrelser var mer utfordrende som følge av manglende informasjon. Eksempler her er helsetjenester hvor deler av tjenestene uføres av private mens hoveddelen utføres av det offentlige. I Tabell 4 sammenligner vi vår næringsmessige fordeling av totalt antall arbeidsplasser i regionen med tilsvarende fordeling av svarbedriftene i undersøkelsen. Hensikten er å se hvorvidt det fremkommer vesentlige feilkilder i fordelingen mellom svarbedriftene og næringsstrukturen i regionen. Fordelingen inkluderer kun tall fra de syv kommunene som inngår i denne avtalen (Arendal har som tidligere nevnt en egen undersøkelse).

Tabell 4: Sammenligning av fordeling mellom næringer i univers og utvalg

	I populasjon	Svarbedriftene	Differanse
Privat tjenesteyting	25,5	22,7	-2,8
Varehandel	23,3	21,2	-2,1
Bygg og Anlegg	15,5	20,8	5,3
Næringsrettet tjenesteyting	19,3	17,9	-1,4
Industri	13,3	11,9	-1,4
Jordbruk/skogbruk/fiske	3,1	5	1,9
Annet	0	0,5	0,5
SUM	100	100	0

Vi ser av Tabell 4 at det største avviket mellom totalpopulasjonen og svarbedriftene kommer innenfor bygg og anlegg hvor svarbedriftene samlet sett representerer 5,3% mer enn hva som er vårt anslag av populasjonen. Tallmaterialet representerer imidlertid ingen systematiske skjevheter.

Tabell 5: Prosentvis avvik i næringstilhørighet pr kommune

	Froland n=100	Gjerstad n=85	Grimstad n=448	Risør n=194	Tvedestrand n=229	Vegårshei n=111	Åmli n=63	SUM n=1230
Tjenesteyting	1,0%	4,1%	-2,1%	-0,8%	-6,7%	3,7%	7,1%	-0,9%
Varehandel	-3,0%	-2,4%	-1,4%	-0,6%	-4,7%	-3,2%	-1,6%	-2,4%
Bygg og anlegg	8,0%	6,8%	2,6%	3%	5,3%	-6,9%	-8,2%	2,4%
Industri	-6,0%	-0,2%	4,1%	1,7%	4,8%	-2,1%	3,1%	2,1%
Jord/Skog/fiske	3,0%	-9,7%	0,4%	-2,2%	0,7%	8,4%	1,2%	0,4%
Annet	-3,0%	1%	-3,6%	-1%	0,7%	0,2%	-1,6%	-1,8%
Samlet	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

N= avgitte svar på undersøkelsen. % representerer prosentpoeng

Tabell 5 viser antall prosentpoengs forskjell mellom andelen av bedrifter i hver næring i henholdsvis populasjon og i utvalg i hver av kommunene. I Froland kommune ser vi at bygg og anleggsbedriftene er overrepresentert med 8 prosent i svarene fra undersøkelsen, mens industrien er underrepresentert med 6 prosentpoeng. Samme logikk følger for de øvrige kommunene. Vi ser at de største kommunene har minst avvik mens avvikene er noe høyere i de mindre kommunene. Ingen kommune har imidlertid høyere avvik enn 10 prosent. Vi konkluderer med at undersøkelsen gir et representativt bilde av populasjonen hva gjelder næringstilhørighet i kommune som er representert.

Usikkerhet

I denne undersøkelsen søker vi å avdekke de næringsdrivendes opplevelse av ulike forhold som kan knyttes til næringsattraktivitet. En ulempe med surveyer er at de kun i liten grad fanger opp nyanser i svarene, og at man som respondent er prisgitt å svare på spørsmålet slik det er stilt. I denne undersøkelsen søker vi å kompensere for denne begrensningen ved å åpne opp for frie kommentarer. Disse kommentarene er i hovedsak gjengitt i vedleggene bakerst i rapporten.

Antall svar har selvfølgelig betydning for sikkerheten i det fremlagte materialet. Beregninger viser at usikkerheten[4] i anslagene varierer fra 6 prosent (i Grimstad) til 13% i Gjerstad. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at usikkerheten i anslagene øker for hver oppdeling som gjøres utover totaltall.

[4] Konfidensintervall på 95%

4. Resultater

3.1. Interne forhold hos svarbedriftene

I undersøkelsen ba vi bedriftene ta stilling til to påstander om bedriftens interne forhold. Dette var økonomisk utvikling de siste årene og opplevd arbeidsmiljø. Respondenten ble bedt om å rangere svarene fra «svært enig» til «svært uenig» og svarfordelingen er gjengitt i Figur 5 under.

Figur 5 Interne forhold i svarbedriftene.

93% av respondentene mener at de har godt arbeidsmiljø. Resultatet er omtrent det samme innenfor alle bransjer og innenfor alle kommuner som er med i undersøkelsen. Videre oppgir 51% at de har opplevd god økonomisk vekst de siste årene, mens 15% er uenig eller svært uenig i dette.

De to figurene i figur 6 (på neste side) viser hvordan respondenter har svart på spørsmålet om økonomisk vekst i hhv i kommunene i Østre Agder og samlet sett pr bransje. Innen bransjemessig fordeling ser vi at respondenter innenfor varehandel og industri oppgir noe lavere vekst enn andre bransjer. Vedlegg 1 gir ytterligere detaljer om fordelingen.

Hvordan lese figurene?

Figur 6 kan være noe utfordrende å lese første gang. Denne måten å fremstille resultatene på vil imidlertid gå igjen fremover, og en forklaring er derfor på sin plass. Øverste den av figuren viser andelen av de som har svart «svært enig», «enig» samt halvparten av de som har svart «hverken/eller». Tilsvarende finner vi i nedre del av tabellen andelen som er negative til den samme påstanden. I Figur 6 ser vi at 80% av de spurte i Froland er enige i påstanden om at bedriften har opplevd god økonomisk vekst de siste årene , mens 20 prosent er uenig i samme påstand. I de fremtidige figurene vil vi kunne se at summene i topp og i bunn av figuren ikke alltid summerer seg til 100%. I disse tilfellene representerer avviket de som har svart «vet ikke».

Figur 6: Økonomisk vekst i kommuner og bransje

(Påstand: Vår bedrift har opplevd god økonomisk vekst de siste årene)

For ytterligere detaljer pr kommune se vedlegg 1

3.2. Bedriftenes forhold til kommunen

Figur 7: Svarbedriftenes forhold til kommunen

Svarfordelingen i det første diagrammet av Figur 7 indikerer at svarbedriftene i stor grad opplever at de er avhengig av å ha et godt forhold til kommunen. Påstanden bedriftene ble bedt om å ta stilling til var «vår bedrift er avhengig av å ha et godt forhold til kommunen». Totalt sett svarer 67% at de er enig/svært enig i en slik påstand, mens kun 7% oppgir at de er uenig/svært uenig i samme påstand. Til sist viser Figur 7 at de aller fleste bedriftene oppgir at de opplever det som meget viktig at kommunen har et godt næringsklima. Kun et lite mindretall (3%) er uenige eller svært uenige i at et godt næringsklima er meget viktig for bedriften.

Figuren under viser hvordan svarene fordeler seg hhv pr kommune og pr registret bransje i Østre Agder. Kommunenavn og bransjebetegnelsen finner du ved å se i bunnen av de nederste tabellene

i Figur 8. Geografisk er det ingen klar trend, annet enn at betydningen av et godt næringsklima vektlegges noe mer av respondenter i de største kommunene. Når vi ser på svarene pr bransje vektlegges betydningen av å ha et godt forhold til kommunen og å ha et godt næringsklima noe lavere innenfor primærnæringene og industri sammenliknet med andre bransjer. Men forskjellene er relativt små.

Figur 8 Svarbedriftenes forhold til kommunen, vist pr kommune og næring

For ytterligere detaljer pr kommune se vedlegg 1

3.3. Holdninger til næringsdrivende

Positive holdninger til næringsdrivende og næringsvirksomhet er en viktig del av et godt næringsklima. Figur 9 viser en oversikt over hvordan de næringsdrivende selv oppfatter at holdningene til næringsdrivende er blant ulike grupper i Østre Agder. Målingen er utformet som påstander, og respondentene blir bedt om å angi hvor enige eller uenige de er i hver av de fremsatte påstandene.

Man skal være forsiktig med å konkludere på bakgrunn av dette datagrunnlaget men bør likevel ta svarene som en indikasjon på forhold som bør sees nærmere på. Som vist på neste side indikerer tallene at befolkningen og lokale media har de «beste» holdningene til næringsdrivende av de fem gruppene. Respondentene har vanskeligere med å angi skolenes holdning, hvor andelen «vet ikke» og «hverken/eller», er betydelig høyere enn for andre grupper.

Figur 9: Holdningsmålinger

Figurene på neste side viser resultatene på spørsmålene rundt holdninger splittet på enkeltkommuner.

Figur 10 Holdningsmålinger på kommunenivå

Av figuren over ser vi at respondenter i Risør og Grimstad gir ansatte i kommunen, politikere og lokalt media noe lavere score enn respondenter i andre kommuner gir de samme grupper. Mens Vegårshei mener befolkningen i kommunen er mer positiv til næringsdrivende enn hva som rapporteres i andre kommuner.

En sammenligning til ettertanke er måle avstanden mellom score på «befolkningen» og scoren på «politikere» og «ansatte» i kommunen. En stor avstand her indikerer at de næringsdrivende opplever at de to siste gruppene er noe i utakt med resten av kommunens befolkning. Størst differanse mellom «befolkningen» og «politikere» finner vi i Vegårshei, Risør, Arendal og

Grimstad, mens de næringsdrivende i Froland og Gjerstad i stor grad opplever samsvar mellom holdningen hos politikere og befolkningen for øvrig. En tilsvarende øvelse innenfor de ansatte viser samme resultat.
Interessant her er også at bildet i Tvedestrand viser motsatt resultat av de fleste andre kommunene i undersøkelsen. I Tvedestrand bidrar nemlig politikere og ansatte til å bedre det totale snittet på holdningsmålingen.

For en ytterligere analyse av holdninger viser vi til vedleggene samt også til oppsummeringsfiguren på side 32. I vedlegg 2 er resultatene fra holdningsspørsmålene splittet pr bransje vist for alle kommunene samlet. Og i vedlegg 1 er resultatene fra holdningsspørsmålene vist per bransje i enkeltkommuner.

Etter spørsmålet om holdninger fikk respondentene mulighet til å legge inn ytterligere kommentarer, et utvalg av disse er vist under.

Et utvalg kommentarer fra respondenter:

Agderposten er meget positive, men det er ikke Grimstad Adressetidende [Grimstad]

Her oppleves mye passivitet, manglende interesse og forståelse av betydningen for privat næringslivs betydning for samfunnet og kommunens beboeres eksistensgrunnlag. [Risør]

Personavhengig om ansatte i kommunen er positive til å få til noe. Mangler en kultur for at Næring er utrolig viktig? [Gjerstad]

Vi blir motarbeidet av Froland kommune sin administrasjon og folkevalgte. Stagnerer videre vekst og oppfordrer til å flytte ut av kommunen. [Froland]

Har drevet i 20 år, vet at politikere er positive, men det har aldri kommet en politiker til meg og spurt om hvordan er det å drive i Grimstad. Hva kan vi bli bedre på? [Grimstad]

Kommunen kunne ha vært flinkere til å gi større bedrifter tilbud som gjør at de etablerer seg i kommunen. Gratis næringstomt eller andre tiltak som gir bedriften en fordel og som gir kommunen mere inntekter på sikt. [Tvedestrand]

Politikere har ikke godt nok forhold til næring. Alle partier skriver i sine programmer om næringsvennlig politikk. Ingen sier noe om hva er dette samt en handlingsplan for næringsutvikling. [Tvedestrand]

Veldig godt fornøyd [Gjerstad]

I vedlegg 1 er alle kommentarer gjengitt pr kommune.

3.4. Bedriftenes tilgang på kompetanse

Figur 11: Tilgang på relevant kompetanse

Omkring 19% av respondentene oppgir at de ikke har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen. Det er små variasjoner mellom de fleste kommunene, men Gjerstad og Arendal rapporterer om litt bedre tilgang på kompetanse i kommunen enn de andre kommunene. Interessant her er at Grimstad, som har en UiA campus, scorer lavest på denne påstanden.

De bransjene som rapporterer om størst vansker mht tilgang på relevant kompetanse er næringsrettet tjenesteyting (25%), primærnæringene (23%) og varehandel (20%).

I vedlegg 1 er bransjefiguren vist for hver enkelt kommune.

3.5. Dialog med kommunen

Et av undertemaene i undersøkelsen var dialog med kommunen og totalt 76 prosent av de spurte oppga at de hadde hatt kontakt med kommunen de siste tre årene. Andelen varierer noe mellom kommunene, med høyest andel i hhv Gjerstad (94%) og Risør (82%), og lavest andel i Vegårshei (67%). Vi ser også av datagrunnlaget at store bedrifter oppgir å ha mer kontakt med kommunen enn små bedrifter.

Figur 12: Dialog med kommunen

For alle kommunene samlet oppgir 41 prosent av respondentene at de kun har vært i kontakt med administrasjonen i kommunen, 1 prosent oppgir at de kun har vært i kontakt med politikere, mens 34 prosent oppgir at de har vært i kontakt med både politikere og administrasjon (avledet fra Figur 12).

Hvorvidt respondentene oppgir å ha hatt hyppig kontakt med kommunen varierer også avhengig av hvilken bransje respondentene tilhører. Lavest andel finner vi innenfor varehandel (68%) og høyest andel finner vi innenfor bygg og anlegg (86%). Detaljer pr kommune er gjengitt i Vedlegg 1.

Figur 13: Oversikt over kontaktpunkter i kommunen

Figur 13 viser en oversikt over hvem bedriftene har hatt kontakt med. Surveyen tillater her flere avkryssinger. Figuren skiller mellom administrasjon og politikere, og hver gruppe blir representert med ulike alternative undergrupperinger. Som vi ser, er næringsavdelingen og plan og byggesaksavdelingen de avdelingene med høyest dialogaktivitet. *Detaljer pr kommune er gjengitt i Vedlegg 1*

I Figur 14 under vises en oversikt over hvordan bedriftene oppfatter dialogen med kommunen. Et klart flertall opplever dialogen som positiv og

oppgir at de opplevde seg som forstått i dialogen med kommunens representant. Det er liten forskjell i hvordan små og store bedrifter oppfatter dialogen med kommunen.

Figur 14: Oppfattet kvalitet på dialog med kommunen.

Dialogen med kommunen var en positiv opplevelse

Respondenter fra Tvedestrand, Åmli og Gjerstad opplever dialogen med kommunen som noe mer positiv enn respondenter fra de andre kommunene. Høyest score er notert i Gjerstad hvor over 90% av respondene som har vært i kontakt med kommunen opplever at dette var en positiv opplevelse. Den laveste andelen er registrert i Grimstad hvor omkrign 70 svarer det samme.

Når vi ser på resultatene samlet for alle kommunene ser vi at respondenter innen næringsrettet tjenesteyting og industri opplevere dialogen som noe mer positiv enn respondenter fra de andre bransjene.

Større bedrifter, spesielt innen privat tjenesteyting, oppfatter dialogen med kommunen som noe mer negativ enn de små bedriftene.

Detaljer pr kommune er gjengitt i Vedlegg 1.

Figur 15: Bedriftenes opplevelse av å bli forstått, og av kvalitet på veiledning i plan og byggesaker

Figur 15 viser at andelen som opplever seg forstått i dialogen med kommunen varierer mellom kommunene. Også her ser vi at Gjerstad kommune scorer høyest og at Grimstad kommune scorer lavest.

Når vi adresserer plan og byggesaksveiledning spesielt, ser vi at denne typen veiledning scorer lavest av samtlige variabler. Plan og byggesaksveiledning er med andre ord utfordrende for de felste kommunene. Gjerstad scorer igjen høyest, mens de næringsdrivende i Grimstad viser større misnøye med kommunes veiledning i forhold til plan og byggesaksbehandling, enn respondenter fra andre kommunene. I Grimstad viser oversikten at det er flere som er misfornøyd med veiledningen enn de som er fornøyd.

Figur 16 viser andelen av bedriftene som oppgir at de er «enig» eller «svært enig» i de to påstandene som omhandler kvalitet på dialogen med kommunen.

Figur 16: Oppfattet kvalitet på dialogen med kommunen

Figuren til venstre splitter rangeringen av svarene på de ulike kommunale grupperingene og viser at næringsavdelingen og ordfører/varaordfører er de pre-definerte gruppene som får høyest score på dialog-kvalitet. Tallene må likevel tolkes med forsiktighet. Spørsmålet gir en indikasjon på hvordan svarbedriftene opplever dialogen, men siden bedriftene kan legge inn at de har vært i kontakt med

mange instanser i kommunen, klarer vi ikke å skille eksakt på hvilken instans den innlagte kommentaren gjelder dersom bedriften har markert at de har vært i kontakt med flere instanser. I sum ser vi at gruppen «andre politikere» scorer lavest i dialogkvalitet.

I vedleggene finner du fordelingen på kommunenivå (se figuroversikten for din kommune bak).

Flere organisasjoner er viktige støttespillere i dialogen mellom næringsliv og kommunene. Vi stilte de næringsdrivende følgende spørsmål som omhandlet valg av støttespiller i en slik dialog: «Hvis du ønsker hjelp i din dialog med kommunen, hvem vil du bruke/bruker du som en partner i denne dialogen?» Flere alternativer kunne krysses av i dette spørsmålet og fordelingen av svarene vises i Figur 17.

Figur 17 Valg av støttespillere i dialog med kommunen

Vi ser også av datagrunnlaget at større bedrifter vil i noe større grad benytte seg av eksterne støttespillere i dialogen med kommunene enn små bedrifter.

Totalt 131 bedrifter har lagt inn ytterligere kommentarer for å belyse hva de har hatt dialog om eller hvordan de har opplevd dialogen med kommunen. Tilbakemeldingen er både av positiv og negativ art. I vedlegg 1 er eksempler på tilbakemeldinger på dialogen gjengitt for den enkelte kommune.

3.6. Informasjonsmengde og kvalitet

Figur 18: Kvalitet og omfang på informasjon fra kommunen

Omkring 42 prosent av respondentene i Østre Agder svarer at de er svært enig/enig i at kvaliteten på informasjonen som kommer fra kommunen er meget god (vises ikke av tabellen over men fremkommer i tallmaterialet). Om lag 15 prosent uttrykker misnøye med kvaliteten. I Figur 18 over ser vi at respondentene fra Gjerstad er mest fornøyd med kvaliteten på informasjonen fra kommunen, mens vi finner de minst fornøyde i Froland og Grimstad.

Når det gjelder mengde informasjon fra kommunen uttrykker 39 prosent at de mener denne er tilstrekkelig mens andelen som er uenig i påstanden om tilstrekkelig informasjonsmengde er 18 prosent (fremkommer ikke over). I figur 18 ser vi at de mest fornøyde er respondentene fra Gjerstad og Vegårshei mens de minst fornøyde er respondentene fra Grimstad og Risør.
Det er liten forskjell i hvordan små og store bedrifter svarer på disse spørsmålene og også mellom næringene er det små forskjeller, men respondenter innenfor varehandel og næringsrettet tjenesteyting er noe mer negative til kvaliteten på informasjonen enn andre næringer. Se vedlegg 1 for detaljer på kommunenivå.

3.7. Konkurranse mellom kommunen og lokalt næringsliv

Figur 19: Konkurranse mellom offentlig og privat sektor

I sum oppgir 43 prosent av de spurte at de mener at næringsvirksomhet i regi av kommunen konkurrerer med det lokale næringslivet (fremkommer ikke i tabellen over). Respondenter fra små bedrifter med 10 eller færre ansatte mener i noe større grad en respondenter fra store bedrifter at de møter konkurranse fra næringsvirksomhet i regi av kommunen.

Av Figur 19 ser vi at respondenter fra Tvedestrand (og Arendal) melder om noe større konkurranse fra næringsaktivitet i regi av kommunen enn respondenter fra andre kommuner. Minst konkurranse fra kommunen registrerer vi i Gjerstad hvor ingen av de spurte oppgir at de opplever en konkret slik konkurranse (gult markerer hverken/eller).

Se vedlegg 1 for ytterligere detaljer på kommunenivå.

3.8. Opplevd grad av servicevennlighet

Figur 20: Servicevennlighet

Samlet for alle kommunene (Ex Arendal) oppgir 44 prosent av respondentene at de er «enige» eller «svært enige» i påstanden om at kommunen er meget servicevennlige overfor næringsdrivende (fremkommer ikke av Figuren over). 19 prosent av de spurte gir uttrykk for at de er «uenige/svært uenige» i påstanden.

I Figur 20 ser vi at respondentene fra Gjerstad er mest fornøyde med hvor servicevennlige kommunen er. Deretter følger Åmli, Tvedestrand og Froland, mens respondenter fra Grimstad, Risør og Vegårdshei er minst fornøyde med servicevennligheten.

Når vi ser på hvordan respondenter fra de ulike næringene har svart, ser vi at respondenter innenfor varehandel har gitt kommunen en noe lavere score enn respondenter innenfor andre næringer. Det er små forskjeller mellom hvordan respondenter fra store eller små bedrifter har svart. Små bedrifter har likevel er noe større vet ikke andel.

Se vedlegg 1 for detaljer på kommunenivå.

3.9. Opplevd grad av næringsvennlighet

Figur 21: Opplevd næringsvennlighet

37 prosent av respondentene på aggregert nivå oppgir at de er «enige» eller «svært enige» i påstanden om at kommunen er meget næringsvennlig (vises ikke i figuren over). 18 prosent av de spurte gir uttrykk for at de er «uenige/svært uenige» i påstanden.

Av Figur 21 ser vi at de mest positive til næringsvennligheten i kommunen er respondenter fra Gjerstad, Åmli og Froland. Mest negative er de fra Grimstad og Risør.

På aggregert nivå har større bedrifter en lavere «vet ikke» andel enn små bedrifter, men det er små forskjeller i hvordan respondenter fra små og store bedrifter har svart. Større bedrifter er marginalt mer negative til næringsklimaet enn respondenter fra mindre bedrifter.

Når vi ser på resultatene pr næring er respondenter innenfor industri og privat tjenesteyting noe mer positivt enn respondenter innen andre næringer, men forskjellene er små.

Mer detaljerte opplysninger finner du på oppsummeringen samt i vedleggene hvor tallene for hver kommune fremkommer.

3.10. Rangering av de viktigste forbedringsområdene for å bedre næringsklimaet i kommunene.

Figuren under viser rangeringen av de viktigste områdene respondentene mener kommunene i Østre Agder bør arbeide med for å bedre næringsklimaet. Tallene viser aggregert nivå og søylene viser summen av de tre viktigste områdene de næringsdrivende mener at kommunen bør ta tak i for å bedre næringsklimaet.

Figur 22: Bedriftenes rangering av prioriterte arbeidsområder for kommunen fremover

Øverst på lista finner vi å redusere skatter og avgifter mens prioritet to er å bedre innsikten hos kommunalt ansatte om næringslivets behov. Prioritet tre er å legge til rette for økt boligbygging. Denne rekkefølgen endres noe dersom man fokuserer på hva de næringsdrivende mener er den aller viktigste tingen som bør forbedres. Rekkefølgen blir da redusere skatter og avgifter, legge til rette for økt boligbygging samt bedre innsikten til kommunalt ansatte og politikere, om næringslivets behov. Vi ser likevel at det er en del variasjoner mellom kommunene.

I Figur 23 (på neste side) ser vi den kommunevise prioriteringen. Her ser vi at de næringsdrivende i Grimstad mener at kommunen må prioritere arbeidet med å bedre saksbehandlingstiden. I Vegårdshei og i Froland ser vi at det er mange næringsdrivende som ber politikerne prioritert å bedre tilgangen på kommunale næringsarealer/næringsbygg, mens respondenter i Risør, Åmli og Grimstad prioriterer bedring av de kommunale servicevennlighetene noe mer enn respondenter fra andre kommuner.

Figur 23: Bedriftenes rangering av prioriterte arbeidsområder splittet pr kommune

I Figur 24 ser vi de samlede resultatene for alle kommunene som er med i undersøkelsen (unntatt Arendal), splittet på hvilken næring respondenten selv tilhører. Tabellen viser at respondentens næringstilknytning har noe betydning for prioriteringen.

Bygg og anlegg prioriterer som forventet redusert saksbehandlingstid, og det å legge til rette for økt boligbygning, sterkere enn respondenter fra andre næringer. Industrien og næringsrettet tjenesteyting prioriterer bedret tilgang på kommunale arealer/næringsbygg noe høyere enn respondenter fra andre næringer. Primærnæringene prioriterer reduserte skatter og avgifter sterkere enn andre næringer.

Figur 24: Ulike næringers rangering av prioriterte arbeidsområder for kommunen fremover

Det er ikke så store forskjeller mellom hvordan små og større bedrifter prioriterer tiltakene. Vi kan likevel se at bedrifter med mer enn 10 ansatte prioriterer noe sterkere redusert saksbehandlingstid og det å legge til rette for økt boligbygning enn respondenter fra mindre bedrifter. Detaljer mht til hvordan små og store bedrifter har svart, er vist i vedlegg 3.

3.11. Andre utfyllende kommentarer

Siste spørsmål i undersøkelsen er: *Har du meninger om næringsklima i kommunen som denne undersøkelsen ikke har berørt, eller ønsker du å gi utfyllende informasjon?* Kommentarene varierer mellom de ulike kommunene. De fleste kommentarene er gjengitt i vedlegg 1 for hver enkelt kommune.

4. Oppsummering

Samlet sett oppgir bedriftene i undesøkelsen at de anser det som viktig å ha et godt forhold til sin kommune, samt at det er meget viktig at kommunen har et godt næringsklima. Denne undersøkelsen søker å kartlegge hvordan de næringsdrivende mener at kommunen lykkes i dette arbeidet med å skape et godt næringsklima.

I Tabell 6 (på neste side) oppsummerer vi kommunenes score på de ulike variablene for næringsvennlighet. Tabellen starter med å vise ulike interne forhold hos svarbedriftene øverst, og fortsetter så med vise fordelingen av holdninger, dialog, informasjon, osv nedover. Tabell 6 viser en vektet oversikt av gjennomsnittlig score. Tanken med dette er at kategorien «svært enig» får en høyere verdi enn «enig». Tallet som fremkommer i de enkelte rutene er et gjennomsnitt av de avgitte svarene hvor de ulike svaralternativene har fått følgende vekter: Verdi 2 = svært enig, verdi 1= enig, verdi 0= hverken/eller, verdi -1= uenig og verdi -2=svært uenig. For å gjøre oversikten enklere å lese har vi i tillegg til å vise gjennomsnittssummen også lagt til en fargekode hvor grønn er positiv og rød er negativ. Des sterkere grønnfargen er, des sterkere positivt resultat ser vi, og motsatt på rød farge.

Tabell 6 avdekker noen forskjeller mellom kommunene. En slik forskjell kan trekkes mellom de mindre og de større kommunene hvor de mindre kommunene i sum scorer høyere enn de større kommunene. Dette innebærer i korte trekk at næringsdrivende i de mindre kommunene uttrykker større tilfredshet med næringsklimaet i kommunen sin enn hva næringsdrivende i de større kommunene gjør.

Undersøkelsen avdekker flere områder med forbedringspotensial i samtlige kommuner. Undersøkelsen avdekker også at utfordringene er ulike i de ulike kommunene. Vi ser likevel at enkelte områder tenderer til å gå igjen i de fleste kommunene. Eksempler på slike områder er opplevd tilgang på relevant kompetanse, opplevd veiledningskvalitet innenfor plan og byggesaksbehandling, opplevd grad av servicevennlighet samt noe manglende kvalitet og omfang på informasjon fra kommunen. Til sist ser vi også at næringsdrivende i flere kommuner mener at politikkere og ansatte i kommunen har dårligere holdninger til næringsdrivende enn hva den gjennomsnittlige mann og kvinne i kommunen har.

Tabell 6 Oppsummering

	Alle (Ex.Arendal)	Froland	Gjerstad	Grimstad	Risør	Tvedestrand	Vegårshei	Åmli	Arendal 2019
INTERNE FORHOLD									
Vår bedrift har et meget godt arbeidsmiljø	1,5	1,7	1,5	1,5	1,5	1,4	1,7	1,6	1,5
Vår bedrift har opplevd god økonomisk vekst de siste årene	0,5	0,8	0,6	0,4	0,4	0,4	0,7	0,6	0,5
Vår bedrift er avhengig av å ha et godt forhold til kommunen	0,9	1,0	1,0	0,7	0,9	1,1	0,8	0,9	0,9
Vår bedrift er i hyppig dialog med personell fra kommunen	-0,1	0,0	0,4	-0,2	-0,2	0,0	-0,1	0,1	0,0
Det er meget viktig for vår bedrift at kommunen har et godt næringsklima	1,2	1,0	1,2	1,3	1,2	1,2	1,1	1,3	1,3
HOLDNINGER TIL NÆRINGSDRIVENDE									
Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende	0,4	0,7	0,9	0,2	0,0	0,6	0,5	0,8	0,1
Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende	0,4	0,6	0,8	0,0	0,2	0,8	0,6	0,7	0,4
Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende	0,7	0,7	0,9	0,7	0,6	0,5	1,1	0,8	0,5
Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende	0,5	0,4	0,6	0,6	0,5	0,3	0,7	0,4	0,4
Lokale media er meget positive til næringsdrivende	0,6	1,0	0,8	0,4	0,4	0,8	0,8	0,8	0,1
DIALOG MED KOMMUNEN									
Dialogen med kommunen var en positiv opplevelse	0,8	0,9	1,5	0,5	0,6	1,1	0,9	1,0	0,8
I dialogen mener jeg at bedriftens syn ble forstått av kommunens representant	0,8	0,8	1,5	0,4	0,7	0,9	0,9	1,0	0,7
TILBAKEMELDING TIL KOMMUNEN									
Kvaliteten på informasjonen som kommer fra kommunen er meget god	0,3	0,3	0,9	0,0	0,3	0,5	0,3	0,5	0,4
Informasjonsmengden som kommer fra kommunen er tilstrekkelig	0,2	0,3	0,6	0,0	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3
Kommunen er meget service-vennlige overfor næringsdrivende	0,3	0,6	1,2	-0,1	0,2	0,6	0,1	0,5	0,2
Kommunen gir god veiledning i forhold til plan og byggesaksbehandling	0,3	0,3	1,0	-0,2	0,4	0,5	0,4	0,5	0,0
Næringsvirksomhet i regi av kommunen konkurrerer ikke med det lokale	0,4	0,6	1,2	0,3	0,2	0,2	0,4	0,4	0,0
Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.	0,2	0,1	0,7	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4
Min kommune er en meget næringsvennlig kommune	0,2	0,6	1,0	0,0	-0,1	0,4	0,1	0,6	0,1

Høyest mulig score er + 2,0 og lavest mulig score er - 2,0.
Se teksten på forrige side for en forklaring av hvordan scoren beregnes.

I Figur 25 (under) viser vi hvordan kommunene kommer ut i undersøkelsen, totalt sett. Altså, når vi legger sammen verdiene på 13 variabler i Tabell 6. De 13 variablene er holdninger (5 stk), dialog (2 stk) og tilbakemelding fra kommunen (6 stk). Den siste variabelen, «*min kommune er en meget nærignsvennlig kommune*» inngår ikke i denne summeringen men kan tjene som et sammenligningsgrunnlag mot matematisk score. Tabellen har en maks verdi på pluss 26 [5] og en minimumsverdi på minus 26[6].

Figur 25 viser at Gjerstad kommune kommer best ut i denne undersøkelsen med en gjennomsnittlig score på 12,6 poeng. Dette indikerer i korte trekk at de næringsdrivende i Gjerstad i snitt er «enige» i samtlige av de fremsatte positive påstandene omkring næringsklimaet i kommunen. Kommunene Åmli (score på 7,6) , Vegårshei (7,3) , Tvedestrand (7,3) og Froland (7,3) er temmelig likt plassert etter dette. Nederst i oversikten finner vi Risør med 4,5, Arendal med 4,3 samt Grimstad med 2,9.

Figur 25: Samlet rangering av kommunene

Samlet sett viser detaljoversikten i Tabell 6, samt totalrangeringen i Figur 25, hvilket forbedringspotensial hver enkelt kommune i undersøkelsen har. Denne undersøkelsen viser at Grimstad kommune har størst potensiale mens Gjerstad har lavest forbedrings-potensial.

I tabell 7 følger en oversikt over de tre områdene som har fått lavest score i undersøkelsen. Disse områdene er med andre ord de som bidrar sterkest til å dempe den totale opplevelsen av næringsattraktivitet. Også her benytter vi oss av vektingen slik den er forklart over. Tabellen viser at tilgang til relevant kompetanse oppleves som en stor utfordring i de fleste kommuner. Videre viser tabellen at kommunalt servicenivå bør økes og at veiledning i plan og byggesaker bør prioriteres høyt i de fleste kommuner. Størst forbedringspotensial i arbeidet med plan og byggesaker, ser vi i Grimstad kommune.

[5] Oppnås dersom alle bedriftene svarte «svært uenig» på alle de 13 påstander.
[6] Oppnås dersom alle bedriftene svarer «svært enig» på alle de 13 påstandene.

Tabell 7: Statistiske prioriteringer

Prioritet	Froland	Gjerstad	Grimstad	Risør	Tvedestrand	Vegårshei	Åmli	Arendal
Prioritet 1	7	3	5	4	7	4	7	5
Prioritet 2	3	7	4	7	6	7	3	6
Prioritet 3	5	1	7	6	3	3	6	4

1= Sum holdninger, 2= kvalitet i dialog, 3= informasjonsmengde og kvalitet, 4= servicevennlighet, 5= veiledning i plan og byggesaker, 6= konkurranse med de næringsdrivende, 7= tilgang til kompetanse

Til sist i undersøkelsen oppfordret vi respondentene til å gi politikere og administrasjonen råd omkring fremtidig prioritering av arbeidsoppgaver for å bedre næringsklimaet. Oppfordringen var: «*Ranger de tre viktigste områdene kommunen bør jobbe med for å bedre næringsklimaet i din kommune*». Svarene gjengis i tabell 8 under.

Tabell 8: De tre viktigste områdene kommunen bør jobbe med i følge de næringsdrivende

Prioritet	Froland	Gjerstad	Grimstad	Risør	Tvedestrand	Vegårshei	Åmli	Arendal
Prioritet 1	1	1	4	3	3	1	2	3
Prioritet 2	2	2	1	1	2	2	1	1
Prioritet 3	3	3	3	5	1	6	3	4

1= Redusere skatter og avgifter, 2= legge til rette for økt boligbygging, 3= Bedre innsikten hos ansatte og politikere om næringslivets behov, 4= Redusere saksbehandlingstiden, 5= Bedre dialogen mellom kommunen og bedriftene, 6= bedre tilgangen på kommunale næringsarealer/næringsbygg

Det er forskernes klare mening at rapporten avdekker områder som bør få fokus i arbeidet med å bedre næringsklimaet i kommunene i Østre Agder fremover. Hver kommune har ulikt potensial og hver kommune har ulike områder de bør prioritere fremover. Vi mener at denne rapporten, og i særdeleshet denne oppsummeringen, gir klare råd i så måte.

Vi takker for oppdraget og ønsker kommunene lykke til med videre arbeid.

Vedlegg 1

Blending er foretatt for alle subkategorier med sum lavere enn 10 respondenter.

Froland

Interne forhold

Holdninger

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
30
25
20
15
10
5
0
3
24
7
3
1
7
Svært...
Enig
Hverk...
Uenig
Svært...
Vet ikke

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
25
20
15
10
5
0
5
20
7
5
1
7
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
25
20
15
10
5
0
3
23
11
1
0
7
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Bygg og Anlegg [15]
Privat.Tjyt. [9]
Varehandel [9]
Næringsr.Tjyt. [8]
Jordb,skog,fiske [3]
Industri [1]

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Bygg og Anlegg [15]
Privat.Tjyt. [9]
Varehandel [9]
Næringsr.Tjyt. [8]
Jordb,skog,fiske [3]
Industri [1]

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Bygg og Anlegg [15]
Privat.Tjyt. [9]
Varehandel [9]
Næringsr.Tjyt. [8]
Jordb,skog,fiske [3]
Industri [1]

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
20
15
10
5
0
1
11
19
1
0
13
Svært...
Enig
Hverk...
Uenig
Svært...
Vet ikke

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
12
17
12
1
0
3
Svært...
Enig
Hverk...
Uenig
Svært...
Vet ikke

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Bygg og Anlegg [15]
Privat.Tjyt. [9]
Varehandel [9]
Næringsr.Tjyt. [8]
Jordb,skog,fiske [3]
Industri [1]

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Bygg og Anlegg [15]
Privat.Tjyt. [9]
Varehandel [9]
Næringsr.Tjyt. [8]
Jordb,skog,fiske [3]
Industri [1]

Holdningskommentarer:

- Har ikke hatt kontakt med politikere eller kommuneansatte i vår virksomhet.
- Håpløst å drive firma i indre deler av Froland, da vi har dårlig nett og mobildekning. Vurdere å flytte ut av kommunen.
- Vi blir motarbeidet av Froland kommune sin administrasjon og folkevalgte. Stagnerer videre vekst og oppfordrer til å flytte ut av kommunen.

**De to første figurene over har kun de om har oppgitt å ha dialog med kommunen besvart, den siste er besvart av alle*

**gir en indikasjon på hvordan respondenter opplever dialogen, men siden en bedriftene kan legge inn at de har vært i kontakt med mange instanser i kommunen, klarer vi ikke å skille eksakt på hvilken instans den innlagte kommentaren gjelder dersom bedriften har markert at de har vært i kontakt med flere instanser.*

Eksempler på tilbakemeldinger på dialogen med kommunen:

- Ingen ting ønsker kommunen å hjelpe med / Har prøvd å få hjelp. Blir bare motarbeidet og aldri fått noe som helst hjelp. [Froland]
- Har fått uttalelse fra kommunen om viktigheten med butikk i bygda, da jeg har søkt støtte om midler fra Merkur. [Froland]
- Hjelp til søknad med næringsavdelingen i kommunen. Gründerkveld med lokalpolitikere. Omvisning med andre politikere. [Froland]
- Trengte en ansatt i en periode, han er i ettertid blitt fast ansatt. Viktig med god dialog med nav, og tilrettelegging for lønn. [Froland]

Kvaliteten på informasjonen som kommer fra kommunen er meget god
16
14
12
10
8
6
4
2
0
6
11
14
4
3
7
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Bygg og Anlegg [15]
Privat.Tjyt. [9]
Varehandel [9]
Næringsr.Tjyt. [8]
Jordb,skog,fiske [3]
Industri [1]
#N/A

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
1-10 ansatte [37]
Over 10 ansatte [8]

Informasjonsmengden som kommer fra kommunen er tilstrekkelig
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
3
16
12
5
3
6
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Bygg og Anlegg [15]
Privat.Tjyt. [9]
Varehandel [9]
Næringsr.Tjyt. [8]
Jordb,skog,fiske [3]
Industri [1]
#N/A

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [37]
Over 10 ansatte [8]

Kommunen er meget service-vennlige overfor næringsdrivende
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
6
17
9
4
2
7
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Bygg og Anlegg [15]
Privat.Tjyt. [9]
Varehandel [9]
Næringsr.Tjyt. [8]
Jordb,skog,fiske [3]
Industri [1]
#N/A

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [37]
Over 10 ansatte [8]

Kommunen gir god veiledning i forhold til plan og byggesaksbehandling
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
2
12
17
1
2
11
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Bygg og Anlegg [15]
Privat.Tjyt. [9]
Varehandel [9]
Næringsr.Tjyt. [8]
Jordb,skog,fiske [3]
Industri [1]
#N/A

60 %
50 %
40 %
30 %
20 %
10 %
0 %
-10 %
-20 %
-30 %
-40 %
1-10 ansatte [37]
Over 10 ansatte [8]

Næringsvirksomhet i regi av kommunen konkurrerer ikke med det lokale næringslivet
20
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
3
19
12
2
1
8
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
Bygg og Anlegg [15]
Privat.Tjyt. [9]
Varehandel [9]
Næringsr.Tjyt. [8]
Jordb,skog,fiske [3]
Industri [1]
#N/A

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [37]
Over 10 ansatte [8]

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
2
13
16
4
4
6
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Bygg og Anlegg [15]
Privat.Tjyt. [9]
Varehandel [9]
Næringsr.Tjyt. [8]
Jordb,skog,fiske [3]
Industri [1]
#N/A

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [37]
Over 10 ansatte [8]

Min kommune er en meget næringsvennlig kommune
20
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
6
19
7
5
2
6
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Bygg og Anlegg [15]
Privat.Tjyt. [9]
Varehandel [9]
Næringsr.Tjyt. [8]
Jordb,skog,fiske [3]
Industri [1]
#N/A

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [37]
Over 10 ansatte [8]

Har du meninger om næringsklima i kommunen som denne undersøkelsen ikke har berørt, eller ønsker du å gi utfyllende informasjon:

- Hadde vært bra om det faktisk var noe i kommunen som hjalp næringslivet. Jeg mener at kommunens næringsavdeling skulle være til for næringslivet. det har vi aldri opplevd. Har aldri blitt hjulpet uansett hva spørsmål har dreid seg om. Heller aldri blitt oppsøkt. Veldig motarbeidet når vi kommenterte en kommunal anskaffelse. [Bygg og Anlegg]
- I Froland må du enten sitte i kommunestyret eller kjenne noen veldig gått for å få til noe i kommunen. [Bygg og Anlegg]
- Vi har ikke opplevd noe interesse fra kommunen så lenge vi har vært etablert her. Tomt ble kjøpt av private utviklere og kommunen har aldri vært på banen i forhold til noe som helst …. [Næringsrettet tjenesteyting]
- Hadde vært flott hvis der var noen i kommunen med musikalsk bakgrunn som kunne bedret underholdnings tilbudet i kommunen. En relativ stor kommune, men med lite musikk / underholdnings tilbud. Var nettopp et musikertreff i Froland Menighetssenter som viste stor bredde av artister og musikere! [Privat Tjenesteyting]
- Kommunen bør ikke ha kommunale kontorer (familiens hus) blant butikkene, da dette bruker til tider HELE parkeringsplassen, og det ikke blir plass til kunder. Det ødelegger veldig for de næringsdrivende rundt. Men det nytter jo ikke å klage :/ [Varehandel]

Gjerstad

Blending er foretatt for alle subkategorier med sum lavere enn 10 respondenter.

Interne forhold

Holdninger

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
14
12
10
8
6
4
2
0
8
13
8
2
0
2
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
14
12
10
8
6
4
2
0
8
13
7
2
1
2
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
20
15
10
5
0
5
19
7
1
0
1
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Varehandel [9]
Privat.Tjyt. [6]
Jordb,skog,fiske [5]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [4]
Industri [4]
#N/A

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Varehandel [9]
Privat.Tjyt. [6]
Jordb,skog,fiske [5]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [4]
Industri [4]
#N/A

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Varehandel [9]
Privat.Tjyt. [6]
Jordb,skog,fiske [5]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [4]
Industri [4]
#N/A

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
14
12
10
8
6
4
2
0
3
13
9
2
0
6
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
6
16
9
1
0
1
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Snitt

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Varehandel [9]
Privat.Tjyt. [6]
Jordb,skog,fiske [5]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [4]
Industri [4]
#N/A

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Varehandel [9]
Privat.Tjyt. [6]
Jordb,skog,fiske [5]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [4]
Industri [4]
#N/A

Holdningskommentarer:

- Personavhengig om ansatte i kommunen er positive til å få til noe. Mangler en kultur for at Næring er utrolig viktig?
- Veldig godt fornøyd.

**De to første figurene over har kun de om har oppgitt å ha dialog med kommunen besvart, den siste er besvart av alle*

**gir en indikasjon på hvordan respondenter opplever dialogen, men siden en bedriftene kan legge inn at de har vært i kontakt med mange instanser i kommunen, klarer vi ikke å skille eksakt på hvilken instans den innlagte kommentaren gjelder dersom bedriften har markert at de har vært i kontakt med flere instanser.*

Eksempler på tilbakemeldinger på dialogen med kommunen:

- Jeg opplever at næringssjefen forenkler endel saker når han er ute hos bedriften, mot hva regelverk og prosess faktisk er i administrasjonen/regelverket hos kommunen. Dette har for oss ved to anledninger skapt endel dårlig kommunikasjon mellom næringsdrivende og kommune. [Gjerstad]
- Stort sett fornøyd / Utbygging. [Gjerstad]
- Oppstart av egen bedrift og grei oppfølging i etterkant. [Gjerstad]
- Oppstartshjelp og rådgivning av næringssjef. [Gjerstad]
- Virksomheten er i oppstartsfasen og derfor er hjelpen jeg har fått fra næringssjefen av betydelig verdi. [Gjerstad]

Kvaliteten på informasjonen som kommer fra kommunen er meget god
8
18
4
2
1
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Varehandel [9]
Privat.Tjyt. [6]
Jordb,skog,fiske [5]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [4]
Industri [4]
#N/A

1-10 ansatte [23]
Over 10 ansatte [10]

Informasjonsmengden som kommer fra kommunen er tilstrekkelig
5
14
11
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Varehandel [9]
Privat.Tjyt. [6]
Jordb,skog,fiske [5]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [4]
Industri [4]
#N/A

1-10 ansatte [23]
Over 10 ansatte [10]

Kommunen er meget service-vennlige overfor næringsdrivende
13
15
2
2
1
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Varehandel [9]
Privat.Tjyt. [6]
Jordb,skog,fiske [5]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [4]
Industri [4]
#N/A

1-10 ansatte [23]
Over 10 ansatte [10]

Kommunen gir god veiledning i forhold til plan og byggesaksbehandling
8
10
5
2
8
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Varehandel [9]
Privat.Tjyt. [6]
Jordb,skog,fiske [5]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [4]
Industri [4]
#N/A

1-10 ansatte [23]
Over 10 ansatte [10]

Næringsvirksomhet i regi av kommunen konkurrerer ikke med det lokale næringslivet
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
9
17
4
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
Varehandel [9]
Privat.Tjyt. [6]
Jordb,skog,fiske [5]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [4]
Industri [4]
#N/A

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
1-10 ansatte [23]
Over 10 ansatte [10]

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
16
14
12
10
8
6
4
2
0
7
15
7
3
1
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Varehandel [9]
Privat.Tjyt. [6]
Jordb,skog,fiske [5]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [4]
Industri [4]
#N/A

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
1-10 ansatte [23]
Over 10 ansatte [10]

Min kommune er en meget næringsvennlig kommune
12,5
12
11,5
11
10,5
10
9,5
9
11
12
10
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
Varehandel [9]
Privat.Tjyt. [6]
Jordb,skog,fiske [5]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [4]
Industri [4]
#N/A

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
1-10 ansatte [23]
Over 10 ansatte [10]

Har du meninger om næringsklima i kommunen som denne undersøkelsen ikke har berørt, eller ønsker du å gi utfyllende informasjon:

- Takk til Gjerstad kommune for sine prioriteringer ang. næringsutvikling. [Bygg og Anlegg]

Grimstad

Blending er foretatt for alle subkategorier med sum lavere enn 10 respondenter.

Interne forhold

Holdninger

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
70
60
50
40
30
20
10
0
8
54
60
24
8
10
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
60
50
40
30
20
10
0
4
53
53
27
14
13
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100
80
60
40
20
0
13
90
43
5
1
12
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Varehandel [39]
Privat.Tjyt. [36]
Bygg og Anlegg [32]
Næringsr.Tjyt. [31]
Industri [22]
Jordb,skog,fiske [3]
Annet [1]

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Varehandel [39]
Privat.Tjyt. [36]
Bygg og Anlegg [32]
Næringsr.Tjyt. [31]
Industri [22]
Jordb,skog,fiske [3]
Annet [1]

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Varehandel [39]
Privat.Tjyt. [36]
Bygg og Anlegg [32]
Næringsr.Tjyt. [31]
Industri [22]
Jordb,skog,fiske [3]
Annet [1]

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
80
70
60
50
40
30
20
10
0
9
67
52
4
1
31
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
9
80
50
11
8
6
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Snitt

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Varehandel [39]
Privat.Tjyt. [36]
Bygg og Anlegg [32]
Næringsr.Tjyt. [31]
Industri [22]
Jordb,skog,fiske [3]
Annet [1]

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Varehandel [39]
Privat.Tjyt. [36]
Bygg og Anlegg [32]
Næringsr.Tjyt. [31]
Industri [22]
Jordb,skog,fiske [3]
Annet [1]

Holdningskommentarer:

- Agderposten er meget positive, men det er ikke Grimstad Adressetidende.
- at de ikke oppfattes som positive, betyr ikke at de oppfattes negative, men mer likegyldige.
- De store favoriseres, de små trekkes frem til festtalene.
- Fint lite som bryr seg hva næringsdrivende holder på med.
- Har drevet i 20 år, vet at politikere er positive, men det har aldri kommet en politiker til meg og spurt om hvordan er det å drive i Grimstad. Hva kan vi bli bedre på? Hva kan vi hjelpe med? osv. Politikere er mest opptatt av næringer som produserer rene varer. Service yrker? synes det er merkelig, men har i løpet av 20 år erkjent at slik er det.
- Kommunen er alt for lite aktiv nå det gjelder å legge til rette for at publikum kan komme lette til kontorene i sentrum. Planleggingen er dårlig når man må stenge gangvegen til sentrum ut fra Arresten parkeringshus midt i sommersesongen og fortsatt utover høsten. Dette ble i sommer gjort samtidig som man stengte store deler av Storgaten.
- Kommunen er styrt av misunnelse og kameraderi.
- Kommunen har alt for lang omstillingsevne. Vilje til gjennomføring er også klein.
- Kommunen har ikke tilrettelagt for næringsvirksomhet tilsvarende andre kommuner. Vi har vurdert å flytte bedriften fra Grimstad til f.eks. Lillesand ....
- Kommunen og politikerne spiller ikke på lag med de næringsdrivende, et eks. i sommer med stengt gate på torvet.
- Mangel på helhetlig strategi mot næringslivet i kommunen. F.eks. dårlig samarbeid mellom kultursektoren og næringssektoren innad i kommunen. Manglende involvering av lokalt næringsliv i samtlige sektorer i kommunen, utover tradisjonelle oppgaver/forhold til: brøyting, omsorgssektoren og bygge bransjen. Særlig sistnevnte bransje over prioriteres sammenliknet med annet næringsliv. Eksempelvis utbygginger som gjør byen styggere og reduserer egenart/evne til å tiltrekke høykompetent arbeidskraft som kan velge hvor i landet de helst vil bo.
- Noen ansatte er positive. Men spesielt byggesaksavdelingen har svært lite ønsker om å bidra til noe som helst. Det er meget negative holdninger og man kan virkelig lure på motivet. Det fokuseres i stor grad på byråkrati.

**De to første figurene over har kun de om har oppgitt å ha dialog med kommunen besvart, den siste er besvart av alle*

**gir en indikasjon på hvordan respondenter opplever dialogen, men siden en bedriftene kan legge inn at de har vært i kontakt med mange instanser i kommunen, klarer vi ikke å skille eksakt på hvilken instans den innlagte kommentaren gjelder dersom bedriften har markert at de har vært i kontakt med flere instanser.*

Eksempler på tilbakemeldinger på dialogen med kommunen:

- Det har vært positiv dialog med kommunens politikere i Teknisk utvalg. Administrasjonen kjører sitt eget løp uten å ta hensyn til det politikerne ønsker. Hvem bestemmer i kommunen? / Diverse plan- og byggesaker i kommunen. [Grimstad]
- det tar alt for lang tid å få et svar. samtidig som de vegrer seg for å gi et svar på en konkret og litt vanskelig sak. uten at det må søkes formelt ... / byggesak - regulering [Grimstad]
- En ting er å forstå og "love", annen ting er å følge opp og levere det som er lovet .... / Virker som adm og politikere glemmer hvem som skaper inntekter i kommunen ... Man

virker nesten "skeptisk" til bedrifter og mer "redd" for hva som "kan gå galt" enn å tilrettelegge for, og hjelpe bedriftene for å oppnå vekst. [Grimstad]

- Her strekker det seg helt fra svært enig i noen saker til svært uenig i andre saker, og med andre personer. Det er meget individuelt. / De fleste politikere er villige og lyttende. Men det er forståelig nok krevende for dem å hjelpe noen ganger saker har forholdsvis høy kompleksitet. Administrasjon er tildels meget lite tilgjengelige. Tar lang tid å få svar på henvendelser eller tilbakemelding på møtetidspunkt. Langt unna målene i serviceerklæringer. [Grimstad]
- Hyggelige dialog, men uendelig tidkrevende å få gjennomslag og av og skuffende resultat og lite begrunnet i loven. "Vi mener det må være slik". Også tilfeller (planavdelingen) hvor en må vente svært lenge på noe så enkelt som svar på e-post henvendelser / Generelt søknader plan og bygg, samt teknisk. Bruker svært mye tid og energi på negativ holdning på byggesak. Liten vilje for å tolke PBL som den ja loven den og ikke minst vise vilje til å finne en løsning. Vår opplevelse er at byggesaksenheten bruke uendelig mye tid på å lete og ikke minst tolke regelverket slik at det ikke kan gis tillatelse. Svært liten vilje til å finne saksformer som er det beste for kommunens innbyggere og næringslivet [Grimstad]
- Ikke kompetanse til å se bedriftens side. Maktmisbruk eller inkompetanse.. / Liten vilje til å hjelpe og faktisk se problemet som kommunen var direkte årsak til. Håpløst [Grimstad]
- ingen samsvar mellom politikere og adm. / [Grimstad]
- Kommunen er lite proaktiv mot nytt næringsliv, og følger dårlig med. Eksempel på proaktiv og progressive prosjekter i kommuner kan sees i nabobyen Arendal, i forb. med prosjektet som handlet om å fylle opp næringsbygg i Arendal sentrum, med ny handelsnæring. Grimstad kommune fremstår fullstendig hjelpeløse, og det er et stort problem at utbyggere får lov til å herje fritt og omregulere næringsareal til bolig, fremfor at det blir stimulert til ny handel og næring i sentrum. F.eks. skandaløst hvordan Grimstad Bowling kunne bli til leiligheter. Slikt er veldig strengt i f.eks. Oslo, da prisene på boareal er mye høyere enn næringsareal [Grimstad]
- Kommunens fokus på næringsutvikling er merkelig. De legger ut til industri og gir tillatelse til lagringsseksjoner. Østerhus holder på å bli et digert passivt lager til tross for visjonene. / Bygging av næringsbygg [Grimstad]
- Lang saksbehandling / Byggesaker. [Grimstad]
- mye prat, lite handling og resultat / Handelsstand, sentrumsplan, sommergate osv. [Grimstad]
- Ordføreren var i møterommene, rådmannen var ikke. / Stengt sommergave i 2019 [Grimstad]
- Rydd opp og gjør det lettere for utviklere spesielt i byområdet. F.eks. Odden burde vært påbegynt i år / Grimstad Kommune har en by utvikler, rådmann, nåværende sittende ordfører som er totalt misvisende i forhold til en positiv næringspolitikk og lite langsiktig bra utvikling. Grimstad ville havnet i tilbake i steinalderen hvis ikke ting blir snudd nå. Byggesaker, utvikling og næring må tas på alvor. Veien til større handelslekkasje er faretruende akselererende. Havneområdet og byen må utvikles riktig retning med lettere tilgjengelighet og bedre parkeringsmuligheter. [Grimstad]
- Stor variasjon på kompetansen til saksbehandlerne. [Grimstad]
- Politikerne virker generelt mye mer positive til næringsutvikling enn det vi oppfatter hos administrasjonen. Adm. har en tendens til alltid å finne problemer/utfordringer fremfor å starte med å se på mulighetene. [Grimstad]

- kompetansen i bygg avdelingen er slett, og er meget negative til at noe skal skje. [Grimstad]
- Det har vært ift. bedriftsbesøk hvor kommunen viste interesse for oss og våre utfordringer [Grimstad]
- Får aldri svar. Kommunen bryter konsekvent loven [Grimstad]
- Har hatt meget god dialog vedr. utbygging av virksomheten [Grimstad]
- Har ønske om å få ……(fjernet av hensyn til anonymitet)…….. til xxxxx (sted). Dette har tatt utrolig lang tid og administrasjonen virker lite motivert til å få dette til. [Grimstad]
- Meget god dialog vedrørende søknad til regionalt næringsfond [Grimstad]

Kvaliteten på informasjonen som kommer fra kommunen er meget god
80
70
60
50
40
30
20
10
0
3
44
71
23
11
12
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Varehandel [39]
Privat.Tjyt. [36]
Bygg og Anlegg [32]
Næringsr.Tjyt. [31]
Industri [22]
Jordb,skog,fiske [3]
Annet [1]

60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [112]
Over 10 ansatte [52]

Informasjonsmengden som kommer fra kommunen er tilstrekkelig
70
60
50
40
30
20
10
0
2
45
65
26
11
15
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Varehandel [39]
Privat.Tjyt. [36]
Bygg og Anlegg [32]
Næringsr.Tjyt. [31]
Industri [22]
Jordb,skog,fiske [3]
Annet [1]

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [112]
Over 10 ansatte [52]

Kommunen er meget service-vennlige overfor næringsdrivende
60
50
40
30
20
10
0
6
40
56
23
19
20
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
Varehandel [39]
Privat.Tjyt. [36]
Bygg og Anlegg [32]
Næringsr.Tjyt. [31]
Industri [22]
Jordb,skog,fiske [3]
Annet [1]

60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [112]
Over 10 ansatte [52]

Kommunen gir god veiledning i forhold til plan og byggesaksbehandling
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
6
27
47
27
17
40
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

150 %
100 %
50 %
0 %
-50 %
-100 %
Varehandel [39]
Privat.Tjyt. [36]
Bygg og Anlegg [32]
Næringsr.Tjyt. [31]
Industri [22]
Jordb,skog,fiske [3]
Annet [1]

50 %
40 %
30 %
20 %
10 %
0 %
-10 %
-20 %
-30 %
-40 %
-50 %
1-10 ansatte [112]
Over 10 ansatte [52]

Næringsvirksomhet i regi av kommunen konkurrerer ikke med det lokale næringslivet
60
50
40
30
20
10
0
11
50
50
13
8
32
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
-120 %
Varehandel [39]
Privat.Tjyt. [36]
Bygg og Anlegg [32]
Næringsr.Tjyt. [31]
Industri [22]
Jordb,skog,fiske [3]
Annet [1]

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
1-10 ansatte [112]
Over 10 ansatte [52]

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
70
60
50
40
30
20
10
0
7
43
60
21
11
22
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
-120 %
Varehandel [39]
Privat.Tjyt. [36]
Bygg og Anlegg [32]
Næringsr.Tjyt. [31]
Industri [22]
Jordb,skog,fiske [3]
Annet [1]

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [112]
Over 10 ansatte [52]

Min kommune er en meget næringsvennlig kommune
80
70
60
50
40
30
20
10
0
4
38
68
25
11
18
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
Varehandel [39]
Privat.Tjyt. [36]
Bygg og Anlegg [32]
Næringsr.Tjyt. [31]
Industri [22]
Jordb,skog,fiske [3]
Annet [1]

60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [112]
Over 10 ansatte [52]

Har du meninger om næringsklima i kommunen som denne undersøkelsen ikke har berørt, eller ønsker du å gi utfyllende informasjon:

- De ansatte og politikere bør forstå at de skal legge til rette og hjelpe næringslivet Det kan oppfattes som det motsatte. [Bygg og Anlegg]
- Kommunens medarbeidere må forstå hvem som er kundene, bli langt mer ydmyke og lære seg til å lytte til dem (skattebetalerne -både næringsliv og private) Det MÅ ryddes! [Bygg og Anlegg]
- Å være positiv er gratis for kommunen og lønnsomt for næringslivet. Deler av kommunen har en lang vei å gå. Innimellom glimter noen til svært bra og står skikkelig på. Det er bare så gøy når det skjer. [Bygg og Anlegg]
- Alt for mye i denne kommunen blir styrt av bekjentskap. [Bygg og Anlegg]
- Er stort sett veldig fornøyd med den jobben kommunen gjør for næringsdrivende i Grimstad. [Industri]
- Viktig med forståelse for å bygge ut industriområdet på Omre. Viktig med veiforbindelse fra Omre til E18, avkjøringen fra E18 ligger fiks ferdig til bruk. [Industri]
- Bedre service og raskere saksbehandling hos Byggesaksavdelingen og planavdelingen. Saksbehandlerne må være tilgjengelige og kunne besvare henvendelser raskt. Det må være lov å bruke skjønn og ikke bare vise til lover og paragrafer når vedtak skal fattes. [Næringsrettet tjenesteyting]
- Flere ladeplasser for elbil i arresten [Næringsrettet tjenesteyting]
- Hvis kommunen ønsker å "heie fram" næringslivet i kommunen må det vises - ikke bare vedtas- [Næringsrettet tjenesteyting]
- Kommunen har visjoner og ideer. Kommune har delvis fulgt disse, men en del forsvinner på veien. Samtidig er det veldig bra at kommunen sikrer nye områder som Omre. [Næringsrettet tjenesteyting]
- Byggesak må profesjonaliseres og færre dispensasjoner gis!!! DA er det bedre med en ny reguleringsplan som ivaretar alle dispensasjonstilfellene. [Privat Tjenesteyting]
- Det er for stor ettergivenhet overfor noen få utbyggere som får det som de vil. Kommunen synes å låse seg til tidlige forhandlinger slik at prosjektene blir gjennomført slik utbyggeme

vil uten at befolkningen er blitt hørt tilstrekkelig. Dette gjelder også kommunes avtaler med leverandører av tjenester. Det er for liten åpenhet om tildeling av rammeavtaler. [Privat Tjenesteyting]

- Kommunikasjonene mellom de forskjellige avdelingene i kommunene må bli bedre. De må samarbeide tettere, og ha en mye bedre kommunikasjon strøm og dialog seg imellom. [Privat Tjenesteyting]
- Utbyggerbransjen tar alt for stor plass. Vi kan ikke leve av å bygge hus til hverandre. Det er viktig at kommunen kjemper mot en bransje som gjerne ødelegger byens egenart og generelt tar for stor plass. Andre bransjer må stimuleres aktivt. [Privat Tjenesteyting]
- Alle Næringer er lik arbeidsplasser. Altså inntekter til kommunene. Tenk langsiktig og la Grimstad bli en enkel, lettvint og tiltrekkende kommune å etablere seg i. Samtidig må allerede etablerte ivaretas, slik at de også kan utvikle seg raskt videre [Varehandel]
- Det hjelper ikke på klimaet å stenge gater for trafikk, da må man kjøre lange omveier i stedet. [Varehandel]
- Kommunen må ta dialog med de som driver næring i byen før de setter i gang prosjekter som påvirker næringen. [Varehandel]
- Mener en del av spørsmålene burde vært delt mht politikere og administrasjon. dette fordi Grimstad Kommune er preget av stor differanse mellom disse 2 parter. Vi opplever at adm. svært ofte kjører egen agenda tross politikeres klare vedtak. Adm. i kommunen har tatt alt for stor makt i rådhuset. [Varehandel]

Risør

Blending er foretatt for alle subkategorier med sum lavere enn 10 respondenter.

Interne forhold

Holdninger

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
1
27
37
15
9
2
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
9
25
33
16
5
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
9
47
23
9
0
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
Privat.Tjyt. [21]
Bygg og Anlegg [19]
Varehandel [18]
Næringsr.Tjyt. [17]
Industri [11]
Jordb,skog,fiske [5]
#N/A

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
Privat.Tjyt. [21]
Bygg og Anlegg [19]
Varehandel [18]
Næringsr.Tjyt. [17]
Industri [11]
Jordb,skog,fiske [5]
#N/A

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
Privat.Tjyt. [21]
Bygg og Anlegg [19]
Varehandel [18]
Næringsr.Tjyt. [17]
Industri [11]
Jordb,skog,fiske [5]
#N/A

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
7
32
32
7
1
12
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
9
39
26
13
2
2
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Snitt

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
Privat.Tjyt. [21]
Bygg og Anlegg [19]
Varehandel [18]
Næringsr.Tjyt. [17]
Industri [11]
Jordb,skog,fiske [5]
#N/A

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
Privat.Tjyt. [21]
Bygg og Anlegg [19]
Varehandel [18]
Næringsr.Tjyt. [17]
Industri [11]
Jordb,skog,fiske [5]
#N/A

Holdningskommentarer:

- Her oppleves mye passivitet, manglende interesse og forståelse av betydningen for privat næringslivs betydning for samfunnet og kommunens beboeres eksistensgrunnlag.
- Kommunen bør prioritere lokale bedrifter ved tjenester og innkjøp. Dette sikrer både arbeidsplassene, og skatteinntekter for kommunen. Det er ikke alltid det rimeligste tilbudet faktisk er det rimeligste til slutt. Her må man tenke på skatteinntektene dette gir i etterkant av kjøp av varer eller tjenester.
- Mye positive holdninger, men føler at når det kom til ny E18-trase var ikke næring spesielt viktig. Her ble for eksempel en veldig viktig forbindelse mot Oslo med "flyover" gitt bort nærmest uten protester.
- Når det gjelder min bransje er ikke kommunen interessert. De ringer sågar transportører i nabokommunene dersom de trenger tjenester. Ser næringssjef og ordfører er på bedriftsbesøk. Jeg hører aldri noe fra dem.
- Politikere har lite fokus på næringsutvikling i kommunen. Dette er viktig for å få unge til å velge Risør som bostedskommune. Vi trenger flere arbeidsplasser. Lokalavisen har en svært viktig rolle i forhold til positiv omtale for å løfte frem vår region mht. næringsliv. Eks. er Tvedestrandsposten mye mer fokusert på positiv omtale/fremsnakke området. Våre kunder googler og leser på nettet. Her finner de ofte negativ omtale av lokalt næringsliv - generelt negativ omtale av saker.
- Politikerne bør sette seg inn i hva næringslivet virkelig er. I Risør Kommune mangler det voldsomt.
- Politikerne varierer med partier.
- Vanskelig med generelle svar på slike spørsmål. Som alltid er det personavhengig og noen er positive og andre er mer "grinete".
- Vi har jobbet tett med kommunen i flere år og kommunen har vært positive til våre planer og utvikling, nå tar kommunen og politikere helomvending og jobber imot og trenerer våre planer. Media har vist interesse i vår sak, men utfordrer ikke kommunen og prioriterer dette middels eller lite.

**De to første figurene over har kun de om har oppgitt å ha dialog med kommunen besvart, den siste er besvart av alle*

**gir en indikasjon på hvordan respondenter opplever dialogen, men siden en bedriftene kan legge inn at de har vært i kontakt med mange instanser i kommunen, klarer vi ikke å skille eksakt på hvilken instans den innlagte kommentaren gjelder dersom bedriften har markert at de har vært i kontakt med flere instanser.*

Eksempler på tilbakemeldinger på dialogen med kommunen:

- Det er sprikende hvor god dialogen er. I noen tilfeller er den god i andre slettes ikke god. Vi opplever i mange tilfeller at kommunen ikke er tilstrekkelig på tilbudssiden. / Dialogen er i hovedsak knyttet til byggeprosjekter. Enten prosjekter som er i startgropa eller prosjekter under utførelse. [Risør]
- hjelper oss DÅRLIG med vårt behov for bedriftens P i sentrum / parkering [Risør]
- Meget godt mottatt i næringsavdelingen. [Risør]
- Det er helt umulig å få et svar fra administrasjonen rundt enkle spørsmål. [Risør]

Kvaliteten på informasjonen som kommer fra kommunen er meget god
4
32
37
14
1
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Privat.Tjyt. [21]
Bygg og Anlegg [19]
Varehandel [18]
Næringsr.Tjyt. [17]
Industri [11]
Jordb,skog,fiske [5]
#N/A

1-10 ansatte [73]
Over 10 ansatte [18]

Informasjonsmengden som kommer fra kommunen er tilstrekkelig
4
29
35
17
3
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Privat.Tjyt. [21]
Bygg og Anlegg [19]
Varehandel [18]
Næringsr.Tjyt. [17]
Industri [11]
Jordb,skog,fiske [5]
#N/A

1-10 ansatte [73]
Over 10 ansatte [18]

Kommunen er meget service-vennlige overfor næringsdrivende
5
34
24
20
5
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Privat.Tjyt. [21]
Bygg og Anlegg [19]
Varehandel [18]
Næringsr.Tjyt. [17]
Industri [11]
Jordb,skog,fiske [5]
#N/A

1-10 ansatte [73]
Over 10 ansatte [18]

Kommunen gir god veiledning i forhold til plan og byggesaksbehandling
5
36
20
8
4
18
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Privat.Tjyt. [21]
Bygg og Anlegg [19]
Varehandel [18]
Næringsr.Tjyt. [17]
Industri [11]
Jordb,skog,fiske [5]
#N/A

1-10 ansatte [73]
Over 10 ansatte [18]

Næringsvirksomhet i regi av kommunen konkurrerer ikke med det lokale næringslivet
35
30
25
20
15
10
5
0
6
32
21
16
7
9
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Privat.Tjyt. [21]
Bygg og Anlegg [19]
Varehandel [18]
Næringsr.Tjyt. [17]
Industri [11]
Jordb,skog,fiske [5]
#N/A

60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [73]
Over 10 ansatte [18]

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
40
35
30
25
20
15
10
5
0
4
30
37
8
5
6
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Privat.Tjyt. [21]
Bygg og Anlegg [19]
Varehandel [18]
Næringsr.Tjyt. [16]
Industri [11]
Jordb,skog,fiske [5]
#N/A

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [72]
Over 10 ansatte [18]

Min kommune er en meget næringsvennlig kommune
40
35
30
25
20
15
10
5
0
4
21
38
18
8
2
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
Privat.Tjyt. [21]
Bygg og Anlegg [19]
Varehandel [18]
Næringsr.Tjyt. [17]
Industri [11]
Jordb,skog,fiske [5]
#N/A

60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [73]
Over 10 ansatte [18]

Har du meninger om næringsklima i kommunen som denne undersøkelsen ikke har berørt, eller ønsker du å gi utfyllende informasjon:

- Jeg har fremdeles ikke hørt noe fra næringssjef eller kommunen i forbindelse med min bedrift. Jeg skulle ønske at næringssjef eller andre fra kommunen interesserte seg mer for hva vi drev med og hva vi evnt. kunne trengt bistand med osv. [Bygg og Anlegg]
- Min bedrift er xxxx (slettet pga anonymitetshensyn) xxxxx i Risør. Jeg har til gode å bli kontaktet av næringssjef eller andre i administrasjonen. [Bygg og Anlegg]
- Kommunen bør i større grad bruke lokale bedrifter. Dette sikrer arbeidsplassene, samt at det i etterkant gir økte skatteinntekter som direkte kommer av kjøpet av tjenesten eller produktene. [Industri]
- Næring bør få det samme fokus som kunst og kultur har i kommunen. [Industri]
- Næringslivet blir tatt på alvor av kommunen. [Industri]
- Kunnskap og kompetanse innen akvakultur generelt lav i Agder. Økt samarbeid og bruk av det næringslivet som er etablert for å utvikle næringen vil tjene alle parter. [Jordbruk/skogbruk/fiske]
- Alle bransjer bør likestilles og føle at de er like viktig. Det bør åpnes for flere muligheter for økonomisk støtte også til etablerte bedrifter. Jeg har mange fruktbare ideer som kunne skapt arbeidsplasser. Men det økonomiske løftet det ville være og bygge er for stort. [Næringsrettet tjenesteyting]
- For å utvikle oss videre og vokse, er vi helt avhengig av tilgang på svært kompetente medarbeidere. Vi kan tilby arbeidsplassene og kommunen kan tilby et flott bosted. Men ofte kreves det to arbeidsplasser for å tiltrekke seg de riktige personene. Da må næringsliv og kommune spille på lag for å finne "pakkeløsninger" og samme klare å kommunisere dette på en god måte. [Næringsrettet tjenesteyting]
- Kommunens ledelse er for lite opptatt av å bli kjent med bedriftene i egen kommune. De er ikke flinke nok til å jobbe på tvers av kommunegrensene. Ledelse av utvikling av næringslivet virker introvert og lite fremoverlent. [Næringsrettet tjenesteyting]
- Næringslivet i Risør må vite mer om hverandre slik at vi blir bedre på å referere hverandre. [Næringsrettet tjenesteyting]
- Senke arbeidsgiveravgiften ytterligere i østregionen Gi bedre info om hvilke offentlige støtteordninger som finnes og forenkle søknadsprosessene [Næringsrettet tjenesteyting]

- Synliggjøre tilskuddsordninger og programmer på en enkel måte. Hva finnes? At næringssjef/kommune inviterer til å skape møteplasser for næringslivet. Dette kan være møter i bransjeforeninger, infoskriv, etc. Hva jobber næringsavdelingen i Risør Kommune med? Finnes det nye tilskuddsordninger, etc. Kommunen må være mer aktiv mot næringslivet. Benytt e-mail som har blitt benyttet i forbindelse med spørreundersøkelsen til å sende ut informasjon. Skape en to-veis kommunikasjon. Kommunen må markedsføre seg for unge som er under utdanning. Disse reiser ut av kommunen for å gå på skole. Nå er det lite eller ingen kontakt. Hva med å kartlegge type utdanning som tas? Holde kontakten med studentene og få de til å flytte hjem etter endt utdanning. Regionen kan samarbeide om dette prosjektet. Benytte ferie el. til å lage arrangementer for å synliggjøre bedrifter og muligheter i regionen. [Næringsrettet tjenesteyting]
- Vi har aldri fått dra hjelp fra kommunen med våre virksomheter [Privat Tjenesteyting]
- Østregionen er spesielt utsatt med tanke på lekkasje av handel og arbeidsplasser, samtidig har østregionen billige og attraktive boligområder å tilby i stort omfang. Det blir svært vanskelig å forstå de politiske føringene som legges til grunn for å hindre handelslekkasje og tap av arbeidsplasser. Oslo området bugner over av arbeidsplasser og har lite, dyre og mindre attraktive boligområder å tilby. Hva med å tilrettelegge for å arbeide mer i den digitale verden, tilby bedre billige boliger og kontorplasser til pendlere som ikke er avhengige av en fast kontorplass. [Privat Tjenesteyting]
- Næringslivet i Risør er ganske tradisjonelle bedrifter her bør det satses på å skape nye, men også bevare eksisterende bedrifter. [Varehandel]
- PARKERING [Varehandel]
- Savner gjennomføringsevne i forhold til vedtatte visjoner. Eks. Vi skal vokse!!! [Varehandel]

Tvedestrand

Blending er foretatt for alle subkategorier med sum lavere enn 10 respondenter.

Interne forhold

Holdninger

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
50
40
30
20
10
0
12
41
28
5
4
8
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
50
40
30
20
10
0
17
45
22
4
2
8
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
50
40
30
20
10
0
7
46
32
9
0
4
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Privat.Tjyt. [24]
Bygg og Anlegg [21]
Varehandel [18]
Industri [17]
Næringsr.Tjyt. [16]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Privat.Tjyt. [24]
Bygg og Anlegg [21]
Varehandel [18]
Industri [17]
Næringsr.Tjyt. [16]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Privat.Tjyt. [24]
Bygg og Anlegg [21]
Varehandel [18]
Industri [17]
Næringsr.Tjyt. [16]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
50
40
30
20
10
0
7
21
46
4
2
18
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
18
44
26
3
2
5
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Snitt

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Privat.Tjyt. [24]
Bygg og Anlegg [21]
Varehandel [18]
Industri [17]
Næringsr.Tjyt. [16]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Privat.Tjyt. [24]
Bygg og Anlegg [21]
Varehandel [18]
Industri [17]
Næringsr.Tjyt. [16]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

Holdningskommentarer:

- De fleste politikere er flinke og vil noe, men noen er mer ute etter å gjøre det tungvint og tregt. Utsetter beslutninger, gjenoppta avgjorte klagesaker som for forsinker og utsetter byggestart. Godtar ikke demokratiske avgjørelser. Det koster kommunen store summer i saksbehandling og er drepende for initiativtagere lokalnæringen.
- Det er som xxxxxxx xxxx (*slettet av hensyn til anonymitet*) bedrift svært viktig med en god samhandling med våre eiere, både på politisk og administrativt nivå.
- Kommunen kunne vært flinkere til å gi større bedrifter tilbud som gjør at de etablerer seg i kommunen. Gratis næringstomt eller andre tiltak som gir bedriften en fordel og som gir kommunen mere inntekter på sikt.
- Kommunen må benytte de små lokale bedriftene til innkjøp. Går de i dialog med oss små bedriftseiere, kan det godt hende de får like gode - eller kanskje bedre - betingelser enn å bruke et stort innkjøpsfellesskap der handelen går ut av regionen. Kommunen må bli flinkere til å bruke lokalt næringsliv og - butikker for å opprettholde et levende sentrum - og ikke bare prate om hvor viktig det er ...
- Med politikere varierer det mye med parti.
- Min næring ligger litt på utsiden av ordinære bedrifter. Jeg er mer avhengig av mitt eget nettverk fra andre steder.
- Politikere har ikke godt nok forhold til næring. Alle partier skriver i sine programmer om næringsvennlig politikk. Ingen sier noe om hva er dette samt en handlingsplan for næringsutvikling.
- Skolene er ikke så positive til ungt entreprenørskap.
- Skolene må gjerne handle mer lokalt.
- Spørsmålet om holdninger er litt utfordrende å gi god tilbakemelding på. Hvis det begrenses til de som naturlig har en kontaktflate mot bedriften blir det lettere. Og så er det ulikheten mellom uttalt holdning og oppfattet holdning. Kanskje spørsmålene kan omformuleres?
- Viktig at politikerne i kommunene legger forholdene MYE mer til rette for at næringsdrivende skal finne sin plass. Det er viktig at man da blir tatt med i planleggingen kommunene har for endringer i sin kommune.

**De to første figurene over har kun de om har oppgitt å ha dialog med kommunen besvart, den siste er besvart av alle*

**gir en indikasjon på hvordan respondenter opplever dialogen, men siden en bedriftene kan legge inn at de har vært i kontakt med mange instanser i kommunen, klarer vi ikke å skille eksakt på hvilken instans den innlagte kommentaren gjelder dersom bedriften har markert at de har vært i kontakt med flere instanser.*

Eksempler på tilbakemeldinger på dialogen med kommunen:

- Ansatte i kommunen er alltid positivt innstilt. Politikere er ikke like imøtekommende. / [Tvedestrand]
- Ansatte i kommunen har kompetanse bedriften ikke besitter og vært til god hjelp i avklaringer med AF og NV / Ny E18 med tilhørende vegnett har medført løpende kontakt i større omfang enn tidligere. [Tvedestrand]

- Har et meget godt samarbeid med kommune / Byggesak på vegne av klienter, generelle næringsspørsmål, rådgiver for spørsmål kommunen har tatt opp. [Tvedestrand]
- Kommunen har ikke midler til å gi kulturell bistand til min bedrift. / Noen har holdt åpningstaler og næringssjefen har gitt penger, i tillegg har atter andre gitt praktisk hjelp. [Tvedestrand]
- Svært god og positiv dialog med næringssjef. Andre etater i kommunen har vært noe mer tilbakeholdne. / [Tvedestrand]
- Vi bør oppleves supplerende og ikke konkurrende for kom. rep. og i hovedsak blir vi møtt på svært imøtekommende måte / Hvordan benytte bedriften som kommunene eier på en optimal måte mht. varer, tjenester, men også innen områder hvor kommune og bedrift har krysningspunktet og hvor det vil være kvalitativt og økonomisk hensiktsmessig å benytte bedriften. [Tvedestrand]
- Alle kommunene ønsker at bussen skal gå inn til sentrum av sin hovedby, men her legger alt for dårlig til rette for hvor bussene og sjåførene våre skal være lokalisert. Dette bør politikerne og kommunene ha et tett forhold til. [Tvedestrand]
- hjelp til byggesaker, egne prosjekter som reguleringsplaner og utbygginger [Tvedestrand]

Kvaliteten på informasjonen som kommer fra kommunen er meget god
9
39
34
7
4
5
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Privat.Tlyt. [24]
Bygg og Anlegg [21]
Varehandel [18]
Industri [17]
Næringsr.Tlyt. [16]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

1-10 ansatte [82]
Over 10 ansatte [16]

Informasjonsmengden som kommer fra kommunen er tilstrekkelig
7
36
35
11
4
5
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Privat.Tlyt. [24]
Bygg og Anlegg [21]
Varehandel [18]
Industri [17]
Næringsr.Tlyt. [16]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

1-10 ansatte [82]
Over 10 ansatte [16]

Kommunen er meget service-vennlige overfor næringsdrivende
14
41
24
8
4
7
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Privat.Tlyt. [24]
Bygg og Anlegg [21]
Varehandel [18]
Industri [17]
Næringsr.Tlyt. [16]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

1-10 ansatte [82]
Over 10 ansatte [16]

Kommunen gir god veiledning i forhold til plan og byggesaksbehandling
14
27
25
9
4
19
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Privat.Tlyt. [24]
Bygg og Anlegg [21]
Varehandel [18]
Industri [17]
Næringsr.Tlyt. [16]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

1-10 ansatte [82]
Over 10 ansatte [16]

Næringsvirksomhet i regi av kommunen konkurrerer ikke med det lokale næringslivet
30
25
20
15
10
5
0
9
24
23
16
7
19
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Privat.Tjyt. [24]
Bygg og Anlegg [21]
Varehandel [18]
Industri [17]
Næringsr.Tjyt. [16]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [82]
Over 10 ansatte [16]

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
35
30
25
20
15
10
5
0
12
25
31
10
9
11
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
Privat.Tjyt. [24]
Bygg og Anlegg [21]
Varehandel [18]
Industri [17]
Næringsr.Tjyt. [16]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [82]
Over 10 ansatte [16]

Min kommune er en meget næringsvennlig kommune
40
35
30
25
20
15
10
5
0
8
32
37
8
4
9
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Privat.Tjyt. [24]
Bygg og Anlegg [21]
Varehandel [18]
Industri [17]
Næringsr.Tjyt. [16]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
1-10 ansatte [82]
Over 10 ansatte [16]

Har du meninger om næringsklima i kommunen som denne undersøkelsen ikke har berørt, eller ønsker du å gi utfyllende informasjon:

- Jeg har full tillit til administrasjonen. De gjør en bra jobb, selv om vi er en liten kommune og tilgang til kompetanse er begrenset. Skal man ta tak i noe, så er det kompetansen til politikerne. [Bygg og Anlegg]
- Jeg opplever Tvedestrand Kommune som en meget oppegående og fremoverlent kommune, som dessverre har fått mye ufortjent kritikk i den senere tid fra grupper som ikke vil kommunen vel. [Bygg og Anlegg]
- Kommunene skal ikke eie og drive egen anleggsmaskinpark, dette skal settes ut på anbud til private entreprenører. kommunene skal heller ikke ha egne vaktmesteravdelinger med rørleggere og snekkere. dette er konkurrerende virksomhet mot private aktører, som kunne vært utført på en rimeligere og mer effektiv måte. Å sette dette ut på anbud er en mer samfunnsnyttig måte og gjøre det på. [Bygg og Anlegg]
- Syntes kommunen bør promotere næringsareal på Grendstøl mer aktivt mot aktører utenfor kommune for å tiltrekke ny næringsaktivitet til kommunen [Bygg og Anlegg]
- Arbeidet med utvikling av næringslivet i kommunen må være øverst på de ansatte og politikernes agenda hver eneste dag gjennom hele året. Nå er Næringssjef i full stilling et avlat for at ikke alle andre ansatte og politikere inntar den aktive rollen for å gjøre kommunen til en attraktiv næringsvennlig kommune. [Industri]
- Kommuneadministrasjonen må være mye mer synlig sentralt + lobbying politisk samt i riksmedia om mulighetene for næringsdrift i kommunen. [Industri]
- Vi er stort sett fornøyd med oppfølging fra kommunen, men politikerne kunne sikkert ha nytte av og sette seg bedre inn i hva de forskjellige bedriftene i kommunen driver med. Den eneste jeg føler har satt seg inn i dette er Næringskonsulenten og tildels Ordfører som er med i forskjellige møtearenaer rundt på bedriftene i kommunen [Industri]
- Det er en hemsko at kommunen fortsatt beholder boplikten i kommunen. [Næringsrettet tjenesteyting]
- Mer langsiktige planer for kommunen. Kommunen burde vært flinkere til å søke midler til prosjekter. [Næringsrettet tjenesteyting]

- Det burde bli utarbeidet en plan for kommunen som sier noe om hvilke næringer vi ønsker å ha og hvilke næringer som er viktige for at kommunen skal utvikles i den retningen som er til felles beste. Kommunen burde tørre å råde næringsdrivende til å ta en annen retning om det er ønske om å etablere næring som skaper konkurranse for eksisterende næring så lenge denne konkurransen ikke er positiv. Kommunen burde kunne referere til en plan og felles målsettinger når de gir råd til næringsdrivende, slik at vi sammen kan styrke kommunen ved å styrke næringslivet og skape lønnsomme bedrifter som igjen gir arbeidsplasser. [Privat Tjenesteyting]
- Mange engasjert som ønsker det beste for regionen og jeg vil spesielt berømme samarbeidet mellom næringssjefene som nettopp styrker regionen og ikke kun den enkelte kommune. [Privat Tjenesteyting]
- Mer midler til kulturen!! [Privat Tjenesteyting]
- Ta bedre vare på det eksisterende næringsliv, legge til rette for ny næring, full barnehagedekning sentralt, ny og god skole, billige boligtomter, alt dette for å kunne øke befolkningen som igjen gir økte inntekter og samtidig jobbe for å få en effektiv og rasjonell drift av kommunen, med gode tjenestetilbud for både unge og gamle.. [Privat Tjenesteyting]
- Ta vare på småbedrifter og folk som prøver å skape sin egen arbeidsplass. Det er forskjell på store og små bedrifter [Privat Tjenesteyting]
- For at kommunen kan spare penger burde den heller leie inn arbeidskraft fra det private nærings/håndverker bedrifter i kommunen i stedet for å ansette en mengde vaktmestere på full lønn. Sier seg selv at det blir rimeligere og arbeidet blir utført mye mer effektivt ennå ha 10-11 vaktmester gående på full betaling. [Varehandel]

Vegårshei

Blending er foretatt for alle subkategorier med sum lavere enn 10 respondenter.

Interne forhold

Holdninger

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
25
20
15
10
5
0
5
22
18
3
2
2
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
30
25
20
15
10
5
0
5
26
14
2
2
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
35
30
25
20
15
10
5
0
11
31
8
0
0
2
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Næringsr.Tjyt. [12]
Privat.Tjyt. [12]
Bygg og Anlegg [11]
Varehandel [7]
Jordb,skog,fiske [6]
Industri [3]
Annet [1]

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Næringsr.Tjyt. [12]
Privat.Tjyt. [12]
Bygg og Anlegg [11]
Varehandel [7]
Jordb,skog,fiske [6]
Industri [3]
Annet [1]

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Næringsr.Tjyt. [12]
Privat.Tjyt. [12]
Bygg og Anlegg [11]
Varehandel [7]
Jordb,skog,fiske [6]
Industri [3]
Annet [1]

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
20
15
10
5
0
7
15
18
1
0
11
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
35
30
25
20
15
10
5
0
6
31
12
2
0
1
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Snitt

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Næringsr.Tjyt. [12]
Privat.Tjyt. [12]
Bygg og Anlegg [11]
Varehandel [7]
Jordb,skog,fiske [6]
Industri [3]
Annet [1]

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Næringsr.Tjyt. [12]
Privat.Tjyt. [12]
Bygg og Anlegg [11]
Varehandel [7]
Jordb,skog,fiske [6]
Industri [3]
Annet [1]

**De to første figurene over har kun de om har oppgitt å ha dialog med kommunen besvart, den siste er besvart av alle*

**gir en indikasjon på hvordan respondenter opplever dialogen, men siden en bedriftene kan legge inn at de har vært i kontakt med mange instanser i kommunen, klarer vi ikke å skille eksakt på hvilken instans den innlagte kommentaren gjelder dersom bedriften har markert at de har vært i kontakt med flere instanser.*

Eksempler på tilbakemeldinger på dialogen med kommunen:

- Fantastiske folk på Byggesak. / Søknad om ansvarsrett [Vegårshei]

- Vegårshei kommune har ikke ledige næringstomter i sentrum. Det er SVÆRT uheldig. [Vegårshei]
- Gi en ytelse som kommunen har behov for. Og at kommunen legger ting til rette for å gi ytelsen som er forventet. [Vegårshei]
- Innhente informasjon. Samarbeidsområder. [Vegårshei]
- nye næringslokaler [Vegårshei]
- Næringsarealer, istandsetting/rehabilitering av gamle grøfter [Vegårshei]

Kvaliteten på informasjonen som kommer fra kommunen er meget god
25
20
15
10
5
0
2
23
18
2
4
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Næringsr.Tjyt. [12]
Privat.Tjyt. [12]
Bygg og Anlegg [11]
Varehandel [7]
Jordb,skog,fiske [6]
Industri [3]
Annet [1]

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
1-10 ansatte [45]
Over 10 ansatte [7]

Informasjonsmengden som kommer fra kommunen er tilstrekkelig
25
20
15
10
5
0
1
23
21
2
2
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Næringsr.Tjyt. [12]
Privat.Tjyt. [12]
Bygg og Anlegg [11]
Varehandel [7]
Jordb,skog,fiske [6]
Industri [3]
Annet [1]

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
1-10 ansatte [45]
Over 10 ansatte [7]

Kommunen er meget service-vennlige overfor næringsdrivende
30
25
20
15
10
5
0
2
16
24
2
6
2
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
Næringsr.Tjyt. [12]
Privat.Tjyt. [12]
Bygg og Anlegg [11]
Varehandel [7]
Jordb,skog,fiske [6]
Industri [3]
Annet [1]

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [45]
Over 10 ansatte [7]

Kommunen gir god veiledning i forhold til plan og byggesaksbehandling
20
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
4
18
18
3
2
7
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
Næringsr.Tjyt. [12]
Privat.Tjyt. [12]
Bygg og Anlegg [11]
Varehandel [7]
Jordb,skog,fiske [6]
Industri [3]
Annet [1]

70 %
60 %
50 %
40 %
30 %
20 %
10 %
0 %
-10 %
-20 %
-30 %
-40 %
1-10 ansatte [45]
Over 10 ansatte [7]

Næringsvirksomhet i regi av kommunen konkurrerer ikke med det lokale næringslivet
25
20
15
10
5
0
4
22
16
2
5
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Næringsr.Tjyt. [12]
Privat.Tjyt. [12]
Bygg og Anlegg [11]
Varehandel [7]
Jordb,skog,fiske [6]
Industri [3]
Annet [1]

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [45]
Over 10 ansatte [7]

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
20
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
3
16
19
9
2
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Næringsr.Tjyt. [12]
Privat.Tjyt. [12]
Bygg og Anlegg [11]
Varehandel [7]
Jordb,skog,fiske [6]
Industri [3]
Annet [1]

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [45]
Over 10 ansatte [7]

Min kommune er en meget næringsvennlig kommune
25
20
15
10
5
0
1
17
20
7
4
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
Næringsr.Tjyt. [12]
Privat.Tjyt. [12]
Bygg og Anlegg [11]
Varehandel [7]
Jordb,skog,fiske [6]
Industri [3]
Annet [1]

80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [45]
Over 10 ansatte [7]

Har du meninger om næringsklima i kommunen som denne undersøkelsen ikke har berørt, eller ønsker du å gi utfyllende informasjon:

- Kommunen burde generelt bli mye flinkere til å spille på lag med, og legge til rette for næringslivet. Utvalgte personer xxxxx (*fjernet av anonymitetshensyn*)xxxxxxx xxxxx xx, og er et stort irritasjonsmoment for flere næringsdrivende i kommunen. Her burde det tas grep! [Bygg og Anlegg]
- Oppfordre til mer bruk av de lokale. Støtte opp om de lokale. De lokale bedriftene er verdi skapende. De lokale tilfører økte inntekter til kommunen. [Bygg og Anlegg]
- Jeg hadde ønsket at kommunen hadde tatt kontakt i det øyeblikket firmaet var etablert for å informere hva kommunen kunne bidra med. Jeg har drevet et lite enkeltmannsforetak som gikk over til AS. Det hadde vært hyggelig om kommunen hadde vært på banen. Har ikke hørt et pip fra noen før denne eposten skulle besvares ... [Næringsrettet tjenesteyting]
- Bedre veier i kommunen, og til kommunen. [Privat Tjenesteyting]

Åmli

Blending er foretatt for alle subkategorier med sum lavere enn 10 respondenter.

Interne forhold

Holdninger

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
20
15
10
5
0
7
16
7
4
0
2
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
25
20
15
10
5
0
4
20
8
2
1
1
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
20
15
10
5
0
6
19
6
3
0
2
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Politikere i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Privat.Tjyt. [10]
Varehandel [10]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [5]
Industri [4]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

Ansatte i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Privat.Tjyt. [10]
Varehandel [10]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [5]
Industri [4]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

Befolkningen i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Privat.Tjyt. [10]
Varehandel [10]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [5]
Industri [4]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
16
14
12
10
8
6
4
2
0
2
10
14
0
1
9
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
25
20
15
10
5
0
5
21
8
0
1
1
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Snitt

Skolene i kommunen har meget positive holdninger til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Privat.Tjyt. [10]
Varehandel [10]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [5]
Industri [4]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

Lokale media er meget positive til næringsdrivende
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
-80 %
-100 %
Privat.Tjyt. [10]
Varehandel [10]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [5]
Industri [4]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

**De to første figurene over har kun de om har oppgitt å ha dialog med kommunen besvart, den siste er besvart av alle*

**gir en indikasjon på hvordan respondenter opplever dialogen, men siden en bedriftene kan legge inn at de har vært i kontakt med mange instanser i kommunen, klarer vi ikke å skille eksakt på hvilken instans den innlagte kommentaren gjelder dersom bedriften har markert at de har vært i kontakt med flere instanser.*

Eksempler på tilbakemeldinger på dialogen med kommunen:

- De tenker kun på seg selv og sine planer, andre sine planer kommer på siste rekke. Då blir det ofte for seint / Har opplevd at Ordfører og plan har motarbeidet en stor ny satsning i kommunen. Meget dårlig erfaringer. [Åmli]
- Kontakten i forbindelse med Telemarksvegen har vært positiv, ellers ikke så mye kontakt at jeg vil kalle det en dialog / Samarbeid via Telemarksvegen [Åmli]

- Markedsføring av arbeid for ungdom kunne vært bedre, ingen interesserte, det var litt rart.. / sommerjobb for ungdom, Åmli Dagen [Åmli]
- Ny næringsrådgiver i Åmli er tett på og følger opp:-) Stor forbedring fra tidligere [Åmli]
- Byggesak og næringstomter [Åmli]
- Kjøp av tomt for ekspansjon av driften [Åmli]
- samarbeid med helse, utbygging [Åmli]
- Skogbruksplan, tømmer utvikling og drift av skog [Åmli]
- Tilskudd landbruk Nytt fjøs drenering nydyrking etc. [Åmli]

Kommunen er meget service-vennlige overfor næringsdrivende
16
14
12
10
8
6
4
2
0
5
15
8
3
2
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
Privat.Tjyt. [10]
Varehandel [10]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [5]
Industri [4]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
1-10 ansatte [33]
Over 10 ansatte [3]

Kommunen gir god veiledning i forhold til plan og byggesaksbehandling
16
14
12
10
8
6
4
2
0
5
10
3
4
14
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
Privat.Tjyt. [10]
Varehandel [10]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [5]
Industri [4]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
1-10 ansatte [33]
Over 10 ansatte [3]

Næringsvirksomhet i regi av kommunen konkurrerer ikke med det lokale næringslivet
14
12
10
8
6
4
2
0
3
12
6
2
3
10
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Privat.Tjyt. [10]
Varehandel [10]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [5]
Industri [4]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
1-10 ansatte [33]
Over 10 ansatte [3]

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
16
14
12
10
8
6
4
2
0
2
14
8
5
4
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
Privat.Tjyt. [10]
Varehandel [10]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [5]
Industri [4]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse i kommunen.
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
-60 %
1-10 ansatte [33]
Over 10 ansatte [3]

Min kommune er en meget næringsvennlig kommune
16
14
12
10
8
6
4
2
0
6
14
10
3
3
Svært Enig
Enig
Hverken / eller
Uenig
Svært uenig
Vet ikke

120 %
100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
Privat.Tjyt. [10]
Varehandel [10]
Bygg og Anlegg [5]
Næringsr.Tjyt. [5]
Industri [4]
Jordb,skog,fiske [2]
#N/A

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
-20 %
-40 %
1-10 ansatte [33]
Over 10 ansatte [3]

Har du meninger om næringsklima i kommunen som denne undersøkelsen ikke har berørt, eller ønsker du å gi utfyllende informasjon:

- Kommunen må innføre Skiens modellen for å skille seriøse bedrifter mot mindre seriøse bedrifter. [Bygg og Anlegg]
- Åmli kommune må ligge i forkant med tomter til boligbygging! Kunder Må ha flere prisklasser og velge i! [Bygg og Anlegg]
- Har aldri hørt fra kommune så lenge vi har drevet firma og det er dårlig [Næringsrettet tjenesteyting]
- De burde reklamere mer om hva som finnes av næring ikke bare velge ut de som de liker eller er kjente av kommunens ansatte. [Privat Tjenesteyting]
- Det er generelt krevende å drive mindre butikker og næringsvirksomhet i kommunen. Ønsker at kommunen kunne sette av et midler som kunne gis som tilskudd til virksomhet / butikker som ellers vil bli stående tomme. [Privat Tjenesteyting]
- Etablering av overnattings- og servicetilbud for å tiltrekke turisme [Varehandel]

Vedlegg 2, Holdninger til næringsdrivende splittet pr bransje

Alle kommuner unntatt Arendal

Vedlegg 3, Rangering av de viktigste forbedringsområdene for å bedre næringsklimaet i kommunen, splittet på små og store bedrifter

Alle kommuner unntatt Arendal

NORCE Norwegian Research Centre AS
www.norceresearch.no